Izdaja Okrajni odbor SZDL Trbovlje • Urejuje uredniški odbor • Odgovorni urednik Stane Suštar • Naslov uredništva in uprave: »Zasavski tednik« Trbovlje I, Trg revolucije 28 • Telefon štev. 91 • Račun pri Komunalni banki, Trbovlje 62-KB-10-146 • List izhaja vsako soboto • Letna naročnina 400 din, polletna 200 din, četrtletna 100 din, mesečna 40 dinarjev • Tiska tiskarna Časopisnega podjetja »Slovenski poročevalec« v Ljubljani • Cena izvodu 10 din • Rokopisov, ki morajo biti v uredništvu najkasneje vsak torek, ne vračamo.

Zasavski TEDNIK

Štev. 51 TRBOVLJE, 14. decembra 1957 Leto X.

7 dni po svetu

Mnogi Ciprčani, pa tudi grška javnost so menili, da se z odhodom osovraženega ciprskega guvernerja Hardinga zaključuje najbolj žalostno poglavje v zgodovini tega otoka. Imenovanje novega guvernerja, ki velja kot človek bolj liberalnih nazorov, so mnogi Ciprčani sprejeli z velikim olajšanjem, čeprav so vedeli, da boj ne bo še končan. Vendar je bil vsak optimizem neosnovan, kajti že prvi govor, ki ga je imel novi guverner Cipra po radiu, je razblinil vsako upanje svobodoljubnih Ciprčanov. Zato so na otoku znova izbruhnili nemiri. V istem času pa je

GENERALNA SKUPŠČINA OZN

znova začela razpravo o ciprskem vprašanju. To je menda že četrtič, da ta organ razpravlja o usodi tega sredozemskega otoka. Angleško stališče je znano. Angleži so pripravljeni nuditi otoku le široko notranjo samoupravo, nikakor pa ne pravice do samoodločbe. To zadnje pa ravno zahtevajo Ciprčani. Zato seveda Angleži žele pogajanja le z Grčijo in Turčijo. Grčija pa v to noče privoliti, ker zagovarja mnenje, naj se Anglija dogovarja predvsem s predstavniki ciprskega gibanja za neodvisnost, v prvi vrsti seveda z nadškofom Makariosom.

TUDI PREDSEDNIK ZDA POJDE V PARIS

Svoječasno je ameriška vlada že nekako povedala, da se predsednik Eisenhower ne bo udeležil konference najvišjih predstavnikov Atlantske zveze zaradi obolelosti. Zdaj pa je Bela hiša sporočila, da bo Eisenhower le odšel na to zasedanje, kjer bo imel tudi otvoritveni govor.

BULGANINOVA PISMA

Pred dnevi je sovjetski veleposlanik v ZDA povedal, da je izročil nadvse važno pismo predsednika Bulganina ameriškemu predsedniku Eisenhowerju. Veleposlanik je dodal, da je v pismu govor o Atlantskem paktu, razorožitvi in drugih zahtevah. Še prej je Bulganin poslal pismo tudi nemškemu kanclerju Adenauerju. V pismu so navedena nekatera stališča do združitve obeh Nemčij.

INDIJA BO POSREDOVALA

V sporu, ki je nastal med Nizozemsko in Indonezijo, bo posredovala Indija. Vendar doslej ni znano, kaj in kakšna bo naloga Indije, ker so uradni predstavniki odbili vsak odgovor na to vprašanje.

AMERIŠKI UMETNI SATELIT ŠE NI ZLETEL

Že zadnjič smo poročali, da se ZDA pripravljajo na izstrelitev svojega umetnega satelita. Dva dni kasneje pa je ves svet neprijetno iznenadila vest, da so pri izstrelitvi nastale nekatere tehnične napake. To je bilo znamenje, da je ameriška javnost ogorčeno reagirala, znanstveniki pa so povedali, da že pripravljajo novo raketo, s katero bodo izstrelili umetni satelit. Niso pa povedali, kdaj se bo to zgodilo.

ZA UKINITEV VSEH NUKLEARNIH POSKUSOV

V odgovoru, ki ga je poslal sovjetski premier Bulganin indijskemu premierju Nehruju, je le-ta poudaril, da je opustitev vseh nuklearnih poskusov prvi in zelo važen korak pri reševanju problema razorožitve.

VREME

V dneh do 19. decembra bo nastopil mraz, hkrati bo tudi večkrat snežilo.

DEVETI PLENUM CK ZKJ NA BRIONIH

Naš cilj je bil zmaga delavskega razreda

je med drugim dejal tov. Tito, ko je odgovarjal na čestitke članov CK ZKJ ob 20. obletnici svojega prihoda na čelo Komunistične partije — Plenum je odobril delo in poročilo delegacije CK ZKJ, ki se je udeležila proslave 40. obletnice oktobrske revolucije

Prejšnjo soboto je bil na Brionih deveti plenum CK KP Jugoslavije. V prvem delu plenuma so člani CK KPJ pripravil tovarišu Titu majhno presenečenje. Vsi so mu namreč čestitali ob 20. obletnici njegovega prihoda za generalnega sekretarja Komunistične partije, tov. Aleksander Rankovič pa je v daljšem govoru nakazal celokupno delo tovariša Tita za Partijo in jugoslovansko ljudstvo.

Ko je tovariš Tito vidno ganjen odgovarjal na čestitke, je uvodoma poudaril, da pripada to priznanje vsem tovarišem, ki so skupaj z njim od leta 1937 delali v vodstvu Partije in vsem članom naše Partije

V nadaljevanju svojega govora je tov. Tito dejal, da ko je Partija vzela v svoje roke delo delavskega razreda, delo našega ljudstva in vodstvo narodnoosvobodilne vojne, ki je prineslo zmago delavskega razreda, je ona častno izpolnila svojo nalogo.

»Zato,« je nadaljeval tovariš Tito, »da sem dvajset let, tovariši, na tem mestu, se moram zahvaliti ne svojim posebnim sposobnostim, marveč ljudem, ki so z menoj delali. Mi smo videli naš cilj, zmago delavskega razreda, in smo bili enotni, med nami ni bilo nikakih trenj, ki bi šla na škodo našega dela, na škodo delavskega razreda; to pa pomeni, da je bilo

doseženo tisto, kar je osnovno — enotnost, in to v Centralnem komiteju in v vrstah članstva naše partije.

Potlej je tovariš Tito izrazil prepričanje, da bo Partija tudi vnaprej častno opravljala vse svoje naloge, na koncu pa je tovariš Tito zagotovil, da bo, dokler bo imel moči, častno opravljal svoje dolžnosti.

V drugem delu plenuma je tov. Edvard Kardelj podal poročilo delegacije CK ZKJ, ki se je v Moskvi udeležila proslave 40. obletnice oktobrske revolucije. Plenum je odobril delo in poročilo naše delegacije. V zvezi s tem plenum CK ZKJ zlasti poudarja pomen izglasovanja manifesta miru, ki so ga sprejeli na posvetovanju komunističnih in delavskih partij, stoječ na stališču, da je zdaj najvažnejša naloga vseh naprednih sil večje angažiranje v boju za ohranitev miru, za krepitev mednarodnega sodelovanja, za razvoj aktivne koeksistence. Plenum CK ZKJ meni, da je delegacija, ko je uveljavljala politično linijo Zveze komunistov Jugoslavije, pravilno ravnala, da ni sodelovala na sestanku 12 komunističnih in delavskih partij socialističnih dežel in da ni podpisala deklaracije tega sestanka, v kateri so tudi nekatera gledišča in ocene, ki nasprotujejo stališču Zveze komunistov Jugoslavije in ki so po mnenju le-te nepravilne.

Plenum CK ZKJ je nadalje ugotovil, da je dosledno uveljavljanje načelne politike Zveze komunistov Jugoslavije rodilo pozitivne sadove tako v naši deželi kakor tudi splošnemu boju miroljubnih, demokratičnih in socialističnih sil za mir, za neodvisnost narodov in za socializem. Hkrati je plenum znova poudaril, da razlike v presojanju določenih problemov in nalog v boju za mir in socializem med Zvezo komunistov Jugoslavije in nekaterimi drugimi komunističnimi partijami ne morejo in ni treba, da bi bile ovira za razvoj sodelovanja v boju za socializem in mir v svetu. V tem smislu bo CK ZKJ, v okviru načel, na katerih sloni notranja in zunanja politika socialistične Jugoslavije, tudi v prihodnje prispeval svoj delež h krepitvi in pospeševanju prijateljstva in sodelovanja med Jugoslavijo in socialističnimi deželami, kakor tudi med Zvezo komunistov Jugoslavije in drugimi komunističnimi partijami. Takšno sodelovanje se mora razvijati na liniji boja za mir in izmenjave socialističnih izkušenj, kakor tudi krepitve sil miru, demokracije in socializma v sodobnem svetu, ki mu samo mir, miroljubno tekmovanje družbenih sistemov ter notranji napori naprednih in demokratičnih sil v vsaki deželi odpirajo pot iz sedanje krize mednarodnih stikov.

Proučiti predloge volivcev

S PLENUMA OKRAJNEGA ODBORA SZDL V TRBOVLJAH

Prejšnji petek dopoldne je zasedal v Trbovljah plenum okrajnega odbora SZDL, ki je razčlenil minule volitve in nakazal naloge političnih organizacij v zvezi z bližnjimi parlamentarnimi volitvami. Referat o tem je imel sekretar tov. Janez Jesenšek, mnoga vprašanja v zvezi z volitvami pa so osvetlili tudi ostali udeleženci plenuma, ki so s svojo plodno razpravo omogočili sprejetje koristnih zaključkov. Naj omenimo samo nekatere.

Plenum je nakazal, da je treba nadaljevati s sistematičnim političnim delom, ki je bilo pred zadnjimi volitvami zelo razgibano in kateremu se imamo tudi zahvaliti za dosežene uspehe. Zlasti je treba nadaljevati s tako obliko političnega dela, ko za izvrševanje določenih nalog mobiliziramo člane različnih vodstev v nekem kraju in ne samo posameznike.

Občinski ljudski odbori morajo v sodelovanju s političnimi organizacijami oziroma z občinskimi političnimi vodstvi proučiti predloge volivcev na minulih zborih volivcev. Večina predlogov je bila take narave, da jih bo z malo dobre volje in mobilizacijo vseh volivcev lahko uresničiti. Predlogi volivcev so bili namreč zelo skromni in seveda tudi koristni, a to je nekaj, kar je najbolj odlikovalo zadnje zbore volivcev. Če ljudski odbori ne bi začeli uresničevati teh predlogov, kakor se je to v preteklosti zelo pogosto dogajalo, bi se kaj lahko zgodilo, da bi volivci izgubili zaupanje v svoj ljudski odbor, a to nikakor ne bi koristilo napredku.

Plenum je nadalje ugotovil, da je skrb za vzgojo ljudskih odbornikov in članov raznih svetov najvažnejša naloga družbenih organizacij. V zimskem času bodo v vseh občinah organizirali seminarje za vse odbornike in ostale družbene delavce, kjer jih bodo seznanili z družbeno vlogo ljudskih odborov ter njih svetov, in seveda tudi z njihovimi nalogami. Seminarji bodo v obliki širših razprav o problemih s posameznih področij družbenega življenja (delavski sveti, hišni sveti, šolski odbori itd.).

Med zelo važne zaključke plenuma sodi tudi sklep, da bodo vsepovsod takoj začeli s pripravami na volitve novih krajevnih odborov. Ker gre za družbene organe, ki povezujejo volivce in ljudske odbore, jim je treba posvetiti vso skrb. Dobri krajevni odbori lahko mobilizirajo iniciativo volivcev in jo usmerijo v nadaljnji napredek svojega kraja. V njih morajo biti taki ljudje, ki so razgledani in jim je pri srcu napredek. Ne smemo pozabiti na ženske in mladino, ki morajo biti v teh važnih organih prav tako številno zastopani, kakor v občinskih svetih in komisijah.

Na plenumu so govorili tudi o potrebi, da dobe krajevni odbori večje pristojnosti, se pravi, več materialnih sredstev. Izkušnje iz minulih let so namreč pokazale, da so mnogo več storili v tistih občinah, kjer so razpoložljiva sredstva dali v gospodarjenje krajevnim odborom. Le-ti so namreč k tem sredstvom dodali še svojo iniciativo, a to je nekaj, kar dostikrat zaleže bolj kot denar.

-nc

VIDEM—KRŠKO

Obdaritev otrok padlih borcev

Dolžnost organizacij ZB je nenehna skrb za otroke padlih borcev. Te naloge se tudi ZB Videm-Krško dobro zavedа, zato je sklenila zbirati sredstva za obdaritev teh otrok. Zveza borcev je zbrala v gotovini 49.000 din. Sindikalna podružnica tovarne »Celuloza« je darovala v ta namen 30.000 din, ostalo so pa prispevali v gotovini in v blagu: Elektro-Krško, SZDL Krško, »Potrošnja« Krško, KZ Videm, »Tobak« Videm-Krško, Avto trgovina Videm-Krško, Tovarna čokolade in Knjigarna. Obdarili so 22 otrok in je skoraj na vsakega prišlo darilo v vrednosti 3000 din.

Obdaritev so izvedli v nedeljo, 8. t. m. Ob tej priliki so otroke tudi pogostili, za razvedrilo pa je ginjenim otrokom padlih borcev igral harmonikar partizanske pesmi.

Vsem darovalcem za darila prisrčna hvala — želeli bi samo, da bi v ta namen prispevala v bodoče tudi tista podjetja in ustanove, ki bi lahko kaj prispevali, a se niso oglasili. Pomislijo naj, da če ne bi bilo narodnoosvobodilne borbe, tudi oni ne bi uživali sadov, ki so nam jih doprinesli padli borci.

D.J.

Zadnjič smo poročali, da je »Svoboda Zasavje« imela svoj praznik. Danes pa vam prinašamo še slovesnost ob razvitju zastave.

Dr. FERDO KOZAK

V nedeljo popoldne nas je vse skupaj težko zadela vest, da je umrl dr. Ferdo Kozak, znani slovenski pisatelj, ljudski poslanec in podpredsednik Ljudske skupščine LRS.

Pokojnik se je rodil dne 28. oktobra 1894 v Ljubljani. Po maturi je 1922 doktoriral iz slavistike na praški univerzi in po različnih službah nastopil mesto profesorja na klasični gimnaziji v Ljubljani, kjer je ostal do italijanske okupacije. Italijani so ga leto dni kasneje pregnali v konfinacijo v Italijo. Po zlomu fašizma je prišel v Bari, kjer je bil član jugoslovanske misije in vodil tam med slovenskimi ljudmi kulturno delo.

Še pred koncem vojne se je vrnil v domovino in odšel na osvobojeno ozemlje v Belo krajino. Opravljal je razne dolžnosti, v prvi slovenski vladi pa mu je bilo zaupano mesto ministra za prosveto. Kasneje je postal še predsednik Ljudske skupščine LRS, vse do smrti pa je bil njen podpredsednik.

Pokojnik je bil znan tudi kot slovenski publicist, pisatelj, pisec mnogih literarnih, esejističnih, kritičnih in publicističnih del, udejstvoval pa se je tudi kot pisec dramskih del.

Ko je leta 1933 del slovenske napredne inteligence ustanovil neodvisno revijo, je bil pokojnik takoj skraja njen urednik. »Sodobnost« je postala najpomembnejša revija tistega časa. Med najvidnejšimi sodelavci pa so bili tudi Edvard Kardelj, Boris Kidrič, Boris Ziherl in drugi.

Po vojni je prejel Ferdo Kozak za svoje pisateljsko delo najvišje slovensko literarno priznanje — Prešernovo nagrado.

Z njim smo izgubili dobrega tovariša in slovensko ljudstvo ne bo pozabilo, da je Ferdo Kozak dajal v življenju z odprtimi rokami za lepšo prihodnost vseh nas.

Dedek Mraz je pred durmi

Širom po Zasavju se že pripravljajo za novoletno jelko. Najboljši pridni so — kakor pravijo — v Zagorju, kjer bodo otrokom pripravili nadvse veselo presenečenje. Tudi v ostalih občinah so, kakor vsako leto, že začeli s pripravami. Tako se ni bati, da bi dobri Dedek Mraz pozabil na kakšen kraj in s tem zelo razžalostil svoje ljubljence.

Lani so mnoga podjetja organizirala posebne obdaritve za otroke svojih delavcev in uslužbencev, kar vsekakor ni bilo prav. Otroci poznajo v svojem pravljičnem svetu Dedka Mraza kot pravičnega sivolasega starčka, ki enako obdaruje vse otroke, ker jih tudi enako ljubi. V podjetjih pa so bile obdaritve zelo različne, odvisno od tega, ali je bilo podjetje bogato ali revno. Ali ne bi bilo pravičneje, da bi vse gospodarske organizacije sredstva, ki jih nameravajo porabiti za novoletno jelko, prispevala v skupni sklad pri občinskem ljudskem odboru? To bi namreč omogočilo, da bi lahko enako pogostili in razveselili vse otroke, ne glede na to, kje so zaposleni njihovi starši. Če pa podjetje le hoče pripraviti interno prireditev za svoje otroke, naj prispeva vsaj skromna sredstva za tiste otroke, katerih starši niso zaposleni v velikih podjetjih, a organizatorji novoletne jelke nimajo toliko sredstev, da bi jim lahko pripravili vsaj skromno obdaritev.

Še malo, in Dedek Mraz bo spet med nami. Otroci se že pripravljajo na njegov sprejem.

Nagrade bodo razdelili na mladinskem zborovanju v Hrastniku

Predsedstvo OK LMS je sklenilo, da se bodo nagrade, ki so jih v tekmovanju med občinskimi vodstvi Ljudske mladine zaslužili občinski komiteji LMS Radeče, Hrastnik in Videm-Krško, razdelile na velikem mladinskem zborovanju v Hrastniku. Sodijo, da bo zborovanje v začetku januarja prihodnjega leta in bo združeno s pisanim kulturnim sporedom.

Deset dni med francoskimi rudarji

Te dni se je vrnila iz Francije 11-članska sindikalna rudarska delegacija iz Trbovelj, Hrastnika in Zagorja, ki se je odzvala vabilu sindikata rudarjev za področje Nord in Pas de Calais v severni Franciji.

Enajstčlanska delegacija, ki jo je vodil predsednik OSS Trbovlje, tov. Vili Škrinjar, je bila gost sindikata rudarjev v sklopu Generalne konfederacije dela.

Za časa bivanja v severni Franciji je bila gost sindikalnih organizacij rudarskih središč Sallaumises, Courrières, Oignies, Bruay en Artois, Lems, Valenciennes in Douai. Sprejeta je bila tudi na dveh občinah, in sicer c Sallaumines in Montigny en Gohelle. Obiskala je tudi center za rehabilitacijo rudarskih invalidov v Oignies ter center za proučevanje poklicne rudarske bolezni silikoze v Sins le Noble. Razen tega si je ogledala tudi rudarske naprave v jamah in separacijske naprave, mehanizacijo ter težavne pogoje dela, v katerih delajo rudarji, ter nove metode odkopavanja premoga, odvažanja in drugo.

Člani delegacije so imeli tudi konkretne razgovore z vodstvi sindikalnih organizacij v centrih ter federacije za severno Francijo, kakor tudi z vodstvom v Parizu.

Delegacijo so sprejeli in ji priredili prijeten sprejem tudi člani vodstva Jugoslovanske sindikalne sekcije, kakor vsa francoska rudarska sindikalna vodstva.

Občina Sallaumines pa je priredila v čast delegaciji in za praznovanje 29. novembra, dneva republike, sprejem, katerega so se udeležili naši slovenski izseljenci in odgovorni oblastni in sindikalni voditelji občine.

Kaj več o vtisih in problemih, ki so bili obravnavani, še v bodoči številki.

t. k.

REKONSTRUKCIJA BREŽIŠKE OPEKARNE

Dva in pol krat več opeke

54 let stara brežiška opekarna je že zastarela, da še zdaleč ne more ustreči vsem zahtevam trga.

Želja po temeljiti obnovi in povečavi njenih obratov se je zdaj izpolnila.

S kreditom zvezne investicijske banke, z lastnimi sredstvi in pomočjo okraja bodo zgradili novo krožno peč, umetno sušilnico, ki bo omogočila nemoteno obratovanje v zimskem času, in izboljšali notranji transport. Tako se bo proizvodnja v primeru s sedanjo povečala za dva in polkrat. Po rekonstrukciji in izgradnji objektov, ki bo predvidoma trajala dve leti pa bo tovarna razširila tudi število svojih izdelkov, med njimi bo več specialnih opečnih formatov.

Opekarna v Brežicah je edina v Posavju in ima zato mnogo možnosti za prodajo svojih izdelkov, ki so hkrati poznani tudi po kvaliteti. Surovino nahajajo blizu in je ne manjka.

—jak

Zborovanje žena - gospodinj v Trbovljah

Sira, kolikor hočete, pravijo v radeški mlekarni. Pa še dober, je in nič kaj preveč drag.

V Trbovljah so konference vsak dan. Če bi hotel naš list o vseh količkaj obširneje poročati, ne bi za drugo ne ostalo več dosti prostora ali pa nič.

Toda »konferenca žena«, ki so jo 6. decembra sklicali na pobudo občinskega odbora Socialistične zveze, je bila vendar taka, da je prav, če se ob njej nekoliko pomudimo.

Prvič že zaradi množične udeležbe. Kljub izredno neprijaznemu vremenu in pravi londonski megli so predavalnico v Delavskem domu trboveljske žene docela napolnile.

Pa tudi sam potek konference je bil tako zanimiv, razprava tako živahna in sproženo toliko perečih vprašanj, kot le redkokdaj na podobnih sestankih.

Konferenco je odprl tovariš Jože Pikl, ki je izrazil zadovoljstvo nad številnim obiskom in med navzočimi zlasti pozdravil tovarišico Angelco Ocepkovo iz Ljubljane. Sporočil je navzočim željo sklicateljev, naj bi na tem sestanku razpravljali predvsem o temi »Dom in gospodinja«.

Izredno tehten referat je prebrala upravnica trboveljske gogospodinjskega centra, tovarišica Štefka Matko. Referat so dopolnila še poročila o dosedanjem in bodočem programu dela na področju gospodinjske izobrazbe, zdravstvene zaščite in pomoči ženam, ki so prav tako pokazala, da trboveljske žene tudi na teh področjih dosegajo že sedaj lepe uspehe in utirajo marsikje nove, izvirne poti.

Referatu in poročilom je sledila dve uri trajajoča izredno razgibana razprava. Tudi v tem članku vseh obravnavanih vprašanj ne moremo našteti, temveč le najvažnejša.

Razumljivo je prišlo najprej na dnevni red vprašanje izboljšanja higiene v trgovinah z živili, zlasti glede prodaje kruha, sadja in sploh živil, ki jih uživamo sveža, pa jih ni mogoče prej oprati. V tej zvezi so bile izražene želje, naj bi se kruh prodajal v mlekarnah, ker bi tedaj gospodinje lahko oboje kupile na enem mestu. Še več pritrjevanja pa je bilo pri predlogu, naj bi tudi v Trbovljah čimprej uvedli dostavo kruha in mleka na dom.

V razpravi o slabi preskrbi Trbovelj z mlekom so ugotovili, da vzrok pač ni več pomanjkanje mleka, temveč delno v premajhnem številu mlekarn — saj sta v Trbovljah le dve, poleg trgovin z zelenjavo, kjer se prodaja tudi mleko — delno pa tudi v nerednem odjemu mleka v teku meseca. Zato so predlagali, naj bi se spet uvedlo in propagiralo mesečno plačevanje mleka, potreben pa je tudi pouk o vrednosti mleka kot živila med vsemi sloji prebivalstva.

S tem v zvezi je razveseljiva ugotovitev na konferenci, da alkoholizem v Trbovljah v letih po osvoboditvi stalno nazaduje — v enaki meri kot se dviga kulturna raven. Vzdevek »vinske Trbovlje« je le še senca preteklosti — je poudaril o tem tovariš Pikl.

Veliko so govorili o Ljudski kuhinji, glede katere so predlagali, da naj bi prešla v upravljanje abonentov samih, za izboljšanje njene oprave pa naj bi se našla sredstva, češ da so se našla za — poriekod — preluksuzno ureditev gostinskih prostorov!

Prav tako obširna je bila razprava o raznih gospodinjskih servisih: pralnicah, krpalnicah, čistilnici za blago in drugih, ki delno že poslujejo, a ne zadovoljujejo gospodinj, delno pa jih sploh še ni.

Sprejet je bil predlog, naj bi vsi gospodinjski servisi prešli v sestav komunalnih ustanov, kamor po svojem namenu sodijo, s tem pa bi se razbremenil tudi gospodinjski center, ki bi se tako laže posvetil svojim bistvenim nalogam: izobraževanju in zaščiti žena, gospodinjski vzgoji in analizi vprašanj, ki zadevajo ženo in gospodinjo.

V razpravi je bilo močno poudarjeno tudi več vprašanj v zvezi z vzgojo mladine in skrbjo za njeno zdravje in razvedrilo. Z velikim odobravanjem je bil sprejet načrt »Šole za starše« enako tudi sporočilo, da bodo že v prihodnjem letu zgradili vsaj tri otroška igrišča v največjih trboveljskih središčih. Dalje je bilo veliko predlogov za izboljšanje poslovanja šolskih kuhinj, za ustanovitev pionirskih čitalnic, za gradnjo otroških dnevnih sob v velikih stanovanjskih zgradbah in še drugi.

Poudarjena je bila nujnost strokovnega izšolanja zadostnega števila gospodinjskega poklicnega kadra ter v tej zvezi pozdravljena predvidena ustanovitev dveletne gospodinjske šole, ki bi bila prve te vrste v državi.

Prav tako podčrtana pa je bila tudi nujnost stalnega izobraževanja gospodinj s predavanji in tečaji, seminarji in ekskurzijami, bodisi o sodobnejšem gospodinjstvu, kot o vprašanjih higiene in zaščite žen, mater in otrok, kakor tudi o gojenju in konserviranju zelenjadi, o gojenju okrasnih rastlin — sploh o vsem znanju, ki je potrebno sodobni gospodinji, ženi in materi.

Ob zaključku razprave je predsednik tov. Pikl povzel in analiziral najvažnejša vprašanja in predloge ki so bili obravnavani, ter poudaril, da je pravilno reševanje vprašanj in izvedba predlogov v veliki meri odvisna od žen — gospodinj samih ter od njihove pripravljenosti za sodelovanje v družbenih organizacijah, ki so za reševanje posameznih vprašanj pristojne. Izrazil je mnenje, da je za izvajanje raznih akcij pot prostovoljne discipline navadno veliko uspešnejša, vsekakor pa veliko več vredna kot pot prisilnih ukrepov. Za primer je navedel dosežene uspehe pri akciji za ginekološki pregled vseh žena, kakor tudi razveseljiv rezultat opustive »policijske ure« ob letošnjem prazniku dneva republike, ko kljub vso noč odprtim gostilnam ni bilo nobenih izgredov.

K besedi se je oglasila še tovarišica Angelca Ocepek z izredno zanimivim komentarjem k delu konference.

Nazadnje so se udeleženke pogovorile še o letošnjem praznovanju novoletne jelke. — Prepričani smo, da bodo vse trboveljske žene, ki so se udeležile te konference, zagotovo prišle tudi na prihodnjo, razen njih pa tudi mnoge druge, ki to pot niso utegnile.

KAJ PRAVIJO TEKMOVALCI za visoke pridelke krompirja?

Izmed štirih skupin, ki so letos v našem okraju tekmovale za visoke pridelke krompirja, je bila ena skupina v kmetijski zadrugi v Vidmu-Krškem, desni breg. Tekmovalci so iz vasi Mali Podlog, Velika vas in Leskovec. Od dvanajstih priglašencev je doseglo normo, pridelek nad 25.000 kg na hektar, deset tekmovalcev. Na površini 8,1269 ha je bil povprečen pridelek 34.250 kg krompirja na hektar.

V tej skupini sta dosegla posebno visok pridelek na hektar dva tekmovalca, od teh eden 48.000 kilogramov na površini 44 arov, drugi pa 47.000 kg na 1 ha na površini 67 arov.

Na vprašanja, ki smo jih zastavili obema, kako sta dosegla tako velik pridelek, sta nam dala oba zelo podobne odgovore. Oba sta že prejšnje leto močno pognojila zemljo s hlevskim gnojem in imela na navedenih površinah okopavine — peso oziroma strniščno repo. Zemlja je srednje lahka. V jeseni sta oba izvedla globoko jesensko oranje do globine okrog 20 cm. Že v zimskem času sta navozila na njivo in zložila na kup ves potreben hlevski gnoj, da se je lepo uležal in pregnil. Na vprašanje, koliko hlevskega gnoja sta dala na 1 ha, je prvi odgovoril, da je porabil 34.000 kg, drugi pa 35.000 kg.

Gnoj je bil iz listja in slame. Oba sta spomladi, v prvi polovici aprila, pobranala njivo, razvozila gnoj, ga zaorala, in sadila krompir v razdalji vrst okrog 60 cm, razdalja grmov v vrsti pa je bila 30 cm. Krompir je bil priznan semenski znamke »Merkur«. Gomolji so bili sajeni večinoma celi, semena na 1 ha pa je bilo porabljeno 1900 kg.

Ko je krompir vzklil in so se pokazali prvi listi, sta oba tekmovalca izvedla brananje. Pred tem je prvi gnojil dodatno z umetnimi gnojili, in sicer 770 kg nitrofoskala na 1 ha, drugi pa 250 kilogramov superfosfata in 250 kg kalijeve soli na 1 ha. Okopavala sta oba vprežno in nato ročno. Drugi je po okopavanju pognojil še z 250 kg nitromonkala na 1 ha, skupaj 750 kg na 1 ha.

Oba sta osipavala krompir po dvakrat; prvič, ko so bili grmi visoki 20 cm, nato pa še enkrat, prvi po enem tednu, drugi pa po 14 dneh. Krompir je v mesecu maju pozebel, kar pa verjetno ni kvarno vplivalo na pridelek. Oba sta škropila krompir po trikrat proti koloradskemu hrošču z lindan oljem. Za uničenje krompirjeve plesni je prvi dodal škropivu pri drugem in tretjem škropljenju dithan, drugi pa je uporabil samo pri drugem škropljenju mešanico bordoške brozge in lindana. Krompir sta izkopala 9. oziroma 16. oktobra.

Oba sta izjavila, da sta upoštevala navodila kmetijske službe, pisana strokovna navodila, upoštevala pa tudi lastne izkušnje.

V preteklih letih sta imela oba tekmovalca manjše pridelke kot letos, a tudi nista tako temeljito škrbela za krompir. Oba sta izjavila, da sta tako velik pridelek dosegla prvenstveno zaradi močnega gnojenja s hlevskim gnojem in drugimi gnojili, zaradi dobre obdelave in dvakratnega ogrebanja in zatiranja bolezni in škodljivcev. Bile pa so tudi precej ugodne vremenske prilike; krompir je bil dolgo zelen, je rastel in dal lep, enakomeren in zdrav pridelek.

Pridelovalci krompirja, ki so tekmovali za visoke pridelke, in tudi ostali kmetovalci pa niso zadovoljni kljub dobri letini. Skrbi jih namreč, kdaj, komu in po kakšni ceni bodo prodali krompir, ki so ga namenili za prodajo.

Na ta tri vprašanja pa je dolžna odgovoriti trgovina.

Pire

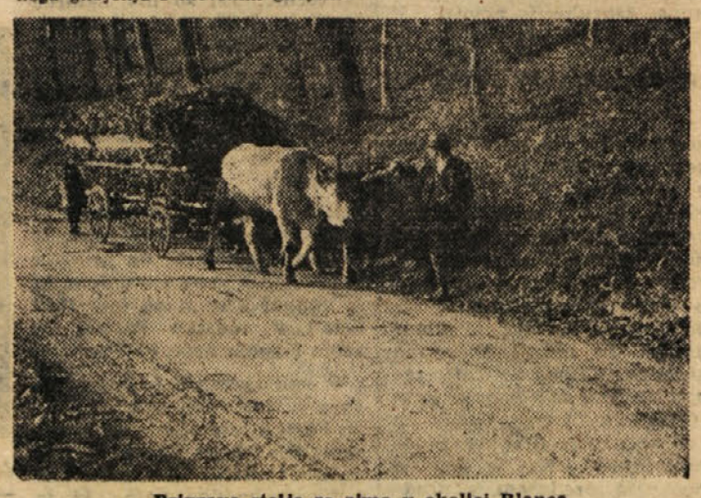

Priprave stelje za zimo v okolici Blance.

Kako se obvarujemo škode zaradi zimskega mraza

Ljudje smo na splošno zelo lahkomiselni. Dokler nam sije toplo sonce, neradi mislimo na zimo in mraz. In čeprav nas že od nekdaj ljudski pregovor opominja, da »zima nikoli ne prizanese«, vendarle vsako leto upamo, da bo zima mila in kratka — in se navadno za tako pripravimo.

Tudi kadar gradimo hiše in gospodarska poslopja, največkrat ne upoštevamo, da je v naših krajih hud zimski mraz sorazmerno pogost. Zato pa je ob vsaki mrzli zimi slišati: »Joj! V kleti nam je zmrznil ves krompir in vsa jabolka! Pri nas je zmrznila vodovodna napeljava! Pri nas pa je od mraza počila greznična ali gnojnična jama!«

Žal nas škoda navadno ne izmodri — in običajno pustimo vse tako, kot je, namesto da bi skušali škodo od zimskega mraza preprečiti.

Zdaj je zima spet pred durmi in vsa znamenja — pa tudi mnogi vremenski preroki napovedujejo, da bo zima letos zelo mrzla. Ali pa smo res storili vse, da po možnosti preprečimo škodo, ki nam jo lahko napravi zimski mraz? Seveda — za temeljito obrambo pred zimo je bil čas poleti. Zdaj, ko je zima že pred vrati, lahko storimo le zasilne obrambne korake zoper škodo po mrazu.

Poglejmo, kje zimski mraz največkrat napravi škodo in kako jo skušamo preprečiti.

1. KAKO ZAVARUJEMO PRED MRAZOM KLETI?

Vzrok, da v kleti ob najhujšem mrazu zmrzuje, je lahko že v legi kleti, torej če je premalo vzemljena; ali v izvedbi gradnje, saj vemo, da betonske kletne stene, tlaki in stropi slabo držijo toploto. Se večkrat pa je vzrok, da v kleti zmrzuje, še bolj preprost: ker so kletna okna le enojno zasteklena — ali pa morda kakšne šipe sploh ni... Seveda, zdajle na hitro ne moremo pričarati dvojnih oken namesto enojnih, pač pa lahko napravimo na kletna okna »oknice« (polkne) iz desk ali iz lesonita, ali iz debele lepenke. Če nastopi posebno hud mraz, moramo med okno in oknice, ali med oboja okna natlačiti cunj, lesne volne, papirja, sena ali česar koli, kar lahko zadrži prodiranje mraza. Seveda — da je treba najprej poskrbeti, da so na oknih vse šipe cele in dobro zakitane — tega menda ni treba posebej praviti.

Razen na oknih prodira mraz v klet skozi vrata, posebno še, če drže v klet neposredno od zunaj, kar je zelo narobe. Toda če je že tako, skušajmo zimskemu mrazu zabraniti vdor v klet skozi vrata tako, da v kleti za vrati napravimo zaklon iz starih odej (kocev) ali iz strešne lepenke. Obenem pa trdno sklenimo, da bomo dali takoj za drugo zimo izdelati za klet še ena vrata in da bomo napravili pred kletjo ali v kleti sami za vzhodnimi vrati majčken »vetrnik«. Dvojna vrata v klet so potrebna, da lahko prva zapremo, preden odpremo druga — in tako preprečimo vdor mrzlega (ali poleti vročega) zraka v klet, kadar vstopimo vanjo.

Če so vzrok zmrzovanja v kleti pretanke, morda celo betonske stene, jih moramo toplotno osamiti (izolirati). Praviloma jih je treba obložiti z izolacijskimi ploščami ali z izolacijsko opeko ali s kako drugo toplotno — izolacijsko oblogo. Za silo nam za eno zimo nadomesti tako oblogo tudi slamnata stena, ki jo postavimo ob tisti steni, ki je mrazu najbolj izpostavljena. Steno napravimo tako, da postavimo nekaj centimetrov od zidu letve, segajoče do stropa, vsaksebi približno po pol metra, med letve in zid pa založimo slamo. Ker poravnana slama (škopnica) ni vsakomur dostopna, lahko uporabimo za oblogo tudi papir, strešno lepenko, ali pa obložimo steno z deskami.

Če bomo ob hudem mrazu hodili v klet le poredkoma, in sicer le popoldne, ko je najmanj mraz, če bomo vrata za seboj zapirali, in če bomo zadelali tudi morebitne odtočne odprtine, verjetno toplota v kleti ne bo padla pod zmrzišče. Za vsak primer pa obesimo v klet toplomer, in če pade toplota na 2° C — se moramo poslužiti poslednjega sredstva: v klet postavimo električno pečko in jo pustimo goreti, dokler toplota v kleti ne naraste na vsaj 4° C. Krompir in zelenjava začneta namreč zmrzovati, še preden pade temperatura na 0° C!

2. KAKO ZAVARUEMO PRED MRAZOM VODOVODNE CEVI!

Tudi vodovodne cevi bi morali zavarovati pred mrazom že ob napeljavi: da bi polagali cevi dovolj globoko in ovite z izolacijskimi ovoji, da v zgradbah ne bi napeljali vodovodnih cevi v zunanjih stenah, da bi imela vsaka zgradba v najnižjem prostoru zapiralni ventil in izpust, kjer bi lahko ob najhujšem mrazu izpustili zvečer vodo iz vseh cevi v hiši, da ne bi ponoči zmrznila itd. Kolikor je glede na obstoječe ventile mogoče, je treba ob hudem mrazu izpustiti vodo iz vseh cevi, kjer ni nujno potrebna. Pustimo jo samo na najpotrebnejših mestih. Tu pa moramo ob hudem mrazu bodisi pustiti vodo teči neprestano, ali pa — če je treba z vodo varčevati — moramo pogostoma izpustiti nekoliko vodo iz pipe, da v ceveh ne zamrzne. To velja tudi za ponoči — čim hujši je mraz, tem pogosteje moramo odpirati vodovodno pipo. Če se nam zdi ta trud in skrb odveč, bomo hodili k sosedu po vodo do konca zime, in še cevi nam lahko zmrznejo. Da moramo pred mrazom zavarovati tudi črpalke na prostem s tem, da jih ovijemo bodisi s slamnatimi kitami, ali jih obdamo z ovojem, ki ga napolnimo z žaganjem, je znano. Lahko tudi nekoliko zrahljamo tesnilo, tako da črpalka vodo polagoma »spušča« nazaj v vodnjak. Seveda moramo potem črpalko pred vsakim črpanjem zaliti — a to je vseeno še bolje, kot da nam zmrzne ali celo zamrzne.

Brezpogojno je treba pred zimo izpustiti vodo tudi iz vseh vrtnih in drugih cevi, ki jih čez zimo ne potrebujemo, in bi cevi lahko razmrznile, če bi pustili vodo v njih.

3. KAKO ZAVARUJEMO PRED MRAZOM GREZNICE, GNOJNIČNE JAME, BETONSKE TLAKE IN PLOŠČE?

Kaj pogosto ob hudem mrazu razpokajo stropi ali stene grezenic in gnojničnih jam, pa tudi vodnih rezervoarjev, jaškov in drugih betonskih gradenj. Seveda je tudi tu stara pesem: vzrok je že v strokovno neustrezni izvedbi: preslab in premalo ali nepravilno z železnimi vezmi ojačen (armiran) beton, glazura, ki vlago propušča, prevelika razlika med temperaturo znotraj in zunaj betonske stene ali stropa, ali kaj podobnega. Lahko pa se tudi zgodi, da betonske stene ali stropi razpokajo zato, ker je v hudem mrazu zmrznila tekočina v betonskih rezervoarjih oz. jamah.

Pri graditvi storjenih napak ne moremo zdajle pred zimo popravljati. Nekaj pa lahko storimo: pred zimo pokrijmo betonske plošče s čim debelejšo plastjo mivke (sviža), če pa tega nimamo, je dobra tudi prst. Še boljši je hlevski gnoj, toda s tem bomo lahko iz razumljivih razlogov pokrili samo ploščo na gnojnični jami.

Preden pa greznico ali gnojnično jamo prekrijemo, pogledamo vanjo, če morda ni že polna ali če kmalu bo. Pametneje je, da izpraznimo greznico zdaj, preden nastopi zima, kot pa če jih bomo morali prazniti ob najhujšem mrazu. Tudi za gnojnico je bolje, če polijemo z njo gnoj, kot da bi sredi zime začela odtekati na stropu iz jame in ga kvarila.

4. KAKO OBVARUJEMO ZIDOVE PRED ZIMSKIM MRAZOM?

Odgovor je prav kratek: če jih pokrijemo! Toda težko je najti čas, da bi zdajle pred zimo pregledali vse strehe. Pa pride skozi luknjico v strehi na zid ali pa strop nekoliko dežja. Pozimi ta vlaga zmrzne — in spomladi odpade omet. Verjemite ali ne: zaradi majhnih, komaj opaznih luknjic v strehah nastajajo na naših poslopjih neprecenljive, mnogokrat pa tudi nepopravljive škode od mraza!

T. B.

Takole izgleda sodobno urejen vrt pozimi.

V Javorščici so odkrili spomenik

V nedeljo, 1. decembra, je Zveza borcev z Mlinš odkrila v Javorščici pri Mlinšah spomenik borcu iz narodnoosvobodilne vojne, partizanu Čehu.

Pred dvanajstimi leti je bilo, ko so borci 1. bataljona Kamniškozasavskega odreda bivakirali v hribovskem zaselku Javorščica. Krdelo Vlasovcev pod nemško komando pa je hajkalo semkaj od kolovraške strani. Nad vasjo Javorščica so se spopadli naši s sovražnikom. V hudem boju je padel partizan z imenom Čeh. Njegov grob so vaščani vedno lepo oskrbovali, semkaj je prihajala pogosto tudi mladina okoliških vasi.

Na dan odkritja spomenika so prihiteli na kraj mlinški pionirji, kolovraški gasilci in pevci iz Lok pri Zagorju.

Turobno je zazvenela pesem pod Zasavsko goro, besede govornika so vzbujale srd do zatiralcev in morilcev slovenskega naroda, mehko občutena pesem deklamatorja je privabljala solze na lica zbranih rodoljubov. V spomin na veliko dejanje borca — partizana Čeha je zadonela salva borcev.

»Tu, mladina, je grob junaka, ki je dal za našo sedanjost in bodočnost vse, kar je imel — življenje,« je dejal govornik. »Večkrat poromaj na ta svet kraj in utrjuj se ob tej žrtvi za svobodo, da boš ob tem svetlem vzgledu tudi ti sposobna takih dejanj!«

Po odkritju spomenika na Javorščici so se zbrali vsi pionirji mlinške šole v zadružnem domu na Mlinšah, kjer so z akademijo slovesno proslavili praznik 29. novembra. Bilo je petja, deklamacij, zbornih nastopov, samospevov itd. Kmetijsko-gospodarska šola pa je nastopila s folklornimi plesi.

Starši in gostje so nastopajoče navdušeno pozdravljali.

Po akademiji je Zveza borcev z Mlinš priredila prosto zabavo, ki je lepo uspela.

GOSPODARSKI KOMENTAR

Dober gospodar ne živi iz rok v usta

Zadnjič smo se pomenili o nalogah perspektivnega plana gospodarskega razvoja Jugoslavije od leta 1957 do 1961 in dejali med drugim, da je ta plan osnovni instrument, podlaga za vse ostale instrumente in metode vodenja. Ostali instrumenti in metode vodenja so mu podrejeni, ker je njegova naloga zagotoviti v praksi takšno uresničevanje politike, za kakršno smo se odločili v nadaljnjem obdobju. Dejali smo tudi, da daje prav perspektivni plan možnosti podjetjem sestavljati svoje plane za daljše obdobje, še več, da od podjetij celo terja. Tokrat se pomenimo nekaj o tej zadnji stvari.

Vsakdo ve, da dober gospodar ne živi iz rok v usta. Ta narodni rek velja in mora veljati tudi za naše kolektivne upravljavce, za organe upravljanja podjetij. Napak bi ravnala vodstva podjetij — tehnično in upravno operativno vodstvo ter organi upravljanja — če bi na primer mislili samo, kako bodo delali danes in ne kako in kaj jutri. Napak bi bilo, če bi organi upravljanja pri razdeljevanju sredstev na primer večji del dohodka, ustvarjenega v enem letu, razdelili kar vsega v obliki plač — poslej osebnih dohodkov — prav malo sredstev ali pa skoraj nič pa ne namenili za nadaljnji razvoj podjetja, za rekonstrukcijo in modernizacijo naprav in strojev, osvajanje nove proizvodnje, gradnjo stanovanj, sanitarnih naprav itd. itd. Marsikje, kjer se ozirajo samo na trenutni položaj trga, ki jim sicer danes prinaša velike dohodke, bodo ravnali tako, seveda ravnali bodo nerazsodno, ker bodo pač računali, da se na trgu nikoli nič ne spremeni ter da jim bodo vedno dotekali tolikšni dohodki. Upravljavci pa, ki bodo trezneje presojali vsa gospodarska dogajanja, položaj na trgu, bodoči razvoj podjetja, bodo ravnali drugače. Razmislili bodo o bodoči proizvodni, investicijski in kadrovski politiki in njej primerno sestavljali plane za daljšo obdobje ter temu primerno tudi razdeljevali sredstva na vsa ta področja.

Družbeni plan nalaga podjetjem vse večjo odgovornost za rast proizvodnje tako glede obsega, izbire in kakovosti, kajti le tedaj, če bo na trgu dovolj blaga, bo plan izpolnjen, le tedaj bo lahko delavec, proizvajalec in potrošnik obenem uresničil svoje želje, le tedaj bo lahko potrošnja predmetov industrijskih in prehranskih naraščala v skladu s predvidevanji plana. To pa pomeni, da je treba nenehno pospeševati proizvodnjo in razvijati proizvajalne sile, da je treba skrbeti za razvoj kadrov, za njih strokovno izobraževanje, da velja reševati stanovanjsko stisko, to je, graditi stanovanja seveda v tesni povezavi s komuno, da velja razmisliti tudi o prehrani delavcev, med delovnim časom in konec koncev tudi po tem, torej, velja ustanavljati menze, bifeje, omogočati članom kolektiva, da dobe poceni in dobro hrano, tople obroke itd. Vse te stvari pa terjajo določena materialna sredstva in zavoljo tega velja o tem tudi razmišljati pri razdeljevanju sredstev, razmišljati pri sestavljanju dolgoročnih planov.

NAS KOMENTAR

Kaj se dogaja v Indoneziji?

Iz Indonezije prihajajo vesti o velikem ogorčenju indonezijskega ljudstva zaradi skupne akcije kolonialističnih in imperialističnih držav proti upravičeni zahtevi indonezijske vlade, naj se Nizozemci umaknejo iz Zahodne Nove Gvineje in jo prepuste republiki Indoneziji.

Takoj po seji Generalne skupščine OZN, na kateri so z večino glasov zavrnili zahtevo indonezijske vlade, naj Združeni narodi obsodijo nizozemski kolonializem in priporočijo Nizozemski, naj se umakne iz Zahodne Nove Gvineje (svojega zadnjega kolonialnega oporišča v Indonezijskem otočju), so ogorčeni Indonezijci zahtevali, naj vlada odgovori z ostrimi ukrepi. V mestih so izbruhnile demonstracije. Sindikati so napovedali enodnevno stavko. Delavci so zasedli poslopja nizozemskih družb in pozvali vlado, naj jih danes vzame pod svojo upravo. Izvolili so nova vodstva podjetij, v katerih so le indonezijski delavci in nameščenci.

Dopisnik agencije Reuter, ki je obiskal poslopje Nizozemske pomorske družbe v Djakarti, piše, da je v uradih naletel na precej mladih delavcev, ki so imeli okrog rok ovite rdeče trakove. Neki delavec, ki se je predstavil kot predsednik novega odbora družbe, mu je dejal: »Sporočite v tujino, da tukaj ni nobenih nemirov. Kakor lahko sami vidite, se vse razvija normalno. V pisarnah družbe je našel dopisnik uslužbence, ki so normalno opravljali svoje delo. Zastopnik uslužbencev je povedal, da pričakuje sindikat v najkrajšem času odgovor vlade na svojo zahtevo, naj prevzame bivšo nizozemsko družbo v svojo upravo.

Vlada je ugodila težnji delavcev in prevzela upravo vseh nizozemskih družb in plantaž. Toda ni jih nacionalizirala. Indonezijski kmetijski minister Sadžarvo je izjavil, da državna uprava nizozemskih plantaž »ne pomeni niti nacionalizacije in niti zaplembe.« Pripomnil je, da je vlada sklenila prevzeti velike nizozemske plantaže in jih upravljati zato, ker se lahko zgodi, da bi lastniki plantaž poizkusili izvršiti sabotažna dejanja na svojih dosedanjih posestvih. Plantaže bodo ostale v državni upravi, dokler ne bodo odnosi med Indonezijo in Nizozemsko razčiščeni. Sadžarvo je pripomnil, da bivšim lastnikom njih premoženje ne bo vrnjeno, dokler ne bodo ugodili indonezijskim zahtevam glede Zahodne Nove Gvineje. Pa tudi potem, ko bodo plantaže vrnjene, vlada ne bo dovolila Nizozemcem, da bi imeli v indonezijskem gospodarstvu odločilno vlogo. Nizozemci so imeli v Indoneziji nad 500 velikih plantaž, oziroma približno 75 odstotkov vseh plantaž v tej veliki deželi. Vse tuje investicije pa znašajo kakih 390 milijonov dolarjev. Od teh odpade na Nizozemce nad 200 milijonov dolarjev.

Indonezijska vlada je tudi ukinila nizozemske konzulate in izgnala nad 300 Nizozemcev, vendar le tiste, ki jih nujno ne potrebuje v gospodarstvu in upravi.

Posledica dolgoletne kolonialne vladavine je namreč zelo huda. Ob osvoboditvi je Indonezija imela izredno malo lastnih izobražencev, zato so na odgovornih položajih v gospodarstvu in upravi ostali nekateri Nizozemci. Indonezijska vlada je sicer v zadnjih letih z veliko skrbjo dvigovala lastne kadre, toda še vedno jih je premalo.

Spor okrog Zahodne Gvineje se je začel že leta 1948 ob ustanovitvi republike Indonezije. Nizozemci, ki so vladali na indonezijskem otočju 340 let, so prepustili mladi republiki vse otoke, razen Zahodne Nove Gvineje.

Nova Gvineja je ogromen otok, (nad 400.000 kvadratnih kilometrov) na jugu Indonezije. Njegov vzhodni del je skrbniško ozemlje Združenih narodov in ga v imenu OZN upravlja Avstralija. Zahodni del otoka pa si je pred 300 leti prilastila Nizozemska.

Zahodna Nova Gvineja meri nad 200.000 kvadratnih kilometrov, prebivalcev pa ima le slab milijon. Prebivalci (Papuanci) žive v veliki zaostalosti in strahotni revščini. Toda otok je bogat. Odkrili so precejšnje zaloge nafte. Nizozemska trdi, da te kolonije noče prepustiti Indoneziji samo zato, ker bi rada civilizirala Papuance. Pri tem pa misli na nafto in na strateško pomembnost tega otoka.

Spor se je tako zaostril, da bosta Nizozemska in Indonezija verjetno prekinili razen gospodarskih tudi diplomatske stike, kar bo seveda škodovalo obem deželam. »Toda druge poti ni,« je pred dnevi dejal indonezijski minister Subido, »preostala nam je samo ta pot, če hočemo ostati zvesti sebi in narodu.« Indonezijska vlada še nikdar ni uživala tako močne podpore vseh nacionalnih sil kot prav v teh dneh. Indonezijci se danes zavedajo, da bodo osvobodili Zahodno Novo Gvinejo le s svojimi lastnimi silami. In prepričani so, da bodo uspeli.

TRI PREDSTAVE - TROJE VTISOV

V ČASU POČASTITVE PRAZNIKA ROJSTVA REPUBLIKE SO VSE TRBOVELJSKE SVOBODE NASTOPILE Z OB ŠIRNIMI PROGRAMI. SODELOVALE SO VSE SEKCIJE. DRAMSKE DRUŽINE SO ODIGRALE PRAVZAPRAV SVOJE LETOŠNJE OTVORITVENE PREDSTAVE.

Leto za letom isto: domače gledališke družine začno sezono za naš državni praznik. V tem sicer ni nikakršne tragedije, a je le škoda, da mineta dva primerna meseca brez domačih odrskih prireditev. Razen tega pade ta prva predstava v čas uradne proslave, ko se odrske družine drobe okoli recitacij, organizacije proslave in podobno — vaje za gledališko predstavo pa začno šepati.

Upam, da bom z opozoritvijo na ta vprašanja le zaktivizirala občinski svet Svobod, da bo vsaj letos točno spremljal dogajanje in pripravil program za naslednjo sezono s temeljitim komentarjem, programom dela in razporeditvijo delovnih moči.

Druga nevšečnost otvoritve sezone ob vsesplošnem praznovanju ,pa je tudi v preveliki zahtevi do publike, ki bi morala v teh dneh absorbirati preveč vsega, in se pogosto zgodi, da v izbiranju med dvema ali celo več prireditvami — ostane doma. To je pesimističen primer. Vsekakor pa drži, da mora naš delovni človek v tem mesecu naenkrat precej široko odpreti denarnico, če ga zanimajo te kulturne prireditve. V času manije oboževanja najnovejših gospodinjskih in potovalnih tehničnih pripomočkov moramo servirati kulturo v primernih dozah in skrbeti za najvišjo kvaliteto! Meni osebno je uspelo videti v tem tednu tri gledališke predstave in o njih bom danes govorila.

•

Svoboda Trbovlje II je za peto obletnico obstoja svoje dramske družine obnovila Linhartovo »Županovo Micko« in na novo naštudirala Ogrinčevo enodejanko »Kje je meja?« — oboje v režiji Rada Češnovarja.

Že sama obnovitev obeta nekaj odličnega. Vendar izvedba prvorojenke slovenske dramatike v izvedbi majhne, a prizadevne gledališke družine ni povsem zadovoljila. Zlasti je motila scenska okrnjenost (prizor podpisovanja ženitovanjskega pisma na vrtu!) in luč, ki je povsem samovoljno in brez zveze z dogajanjem spreminjala vzdušje.

Igralci so svoje vloge znali (žal je to pri trboveljskih amaterjeh zelo redka odlika, ki ostaja vedno znova odločujoč faktor), razen nekaterih posameznikov, ki so iz tehničnih razlogov vskočili. Celotna predstava je napravila vtis nečesa nervoznega in stilno nedognanega. V njej ni bilo dovolj bodrosti in ponosa našega kmeta, ne dovolj blazirane finese propadajočega qvasi plemstva. Rustikalni Anže (Vili Racki) in prenaivna Micka (Anica Kosec), hladna in udržana gospa žlahtna (Marija Uršičeva), kar premalo samozavestni oča župan (Rado Češnovar) nasproti obema plemičema (Franjo Klun in Lojze Gornik) in odlični pisar Glažek (Franci Princ), se nekako niso in niso mogli uglasiti v polno zvenečo ansambelsko igro, čeprav bi jim težko očitaj neprizadetost. Kje je vzrok? Premalo vaj? Morda.

Žal je bilo napačno in za težo in pomembno vrednost »Županove Micke« zelo zgrešeno, da so pred tem odigrali Ogrinčevo enodejanko »Kje je meja?« Delo, z viška čitalniške dobe, v dokaj plastični obliki biča nesmiselno strast prerekanja med mejaši in njihov nagon za pravdanje, problem, ki se v času borbe tlačana s fevdalcem sploh ni mogel pojaviti. Pravilno je režiser doumel sceno, ki je dejansko lahko ista kot pri zunanjih prizorih »Županove Micke«, in tudi v interpretaciji oseb je ubral pravo struno. Samozavestni gruntar je obubožal v polgruntarja in je vsaj pol toliko tudi bolj drobnjakarski. Ohranil pa je narodno zavest in odklanja nemškutarstvo in nemško gospodo, ki hoče iz prepirov med kmeti polniti žepe le sebi. Ogrinčeva enodejanka ima izrazit kuplet, to je pevski vložek, ki je bil v tej izvedbi govorjen, a bi bilo bolje, če bi ga izpustili, zlasti še, ker režijsko ni bil dognan. Delo je grajeno na izrazitih simetrijah vsebine, mizanscene, zasedbe vlog. Problem je v svojem jedru še danes aktualen. Igralci so bili enakovredni partnerji in so svoje vloge zadovoljivo podali: Rado Češnovar — Križ, Tone Cvikelj — Kraž, Marjeta Lindič — Polona, Joža Dolar — Križevka, Željko Pečnik — sodniški pisar.

•

Svoboda-Center si je za prvo letošnjo premiero izbrala komedijo iz beograjskega življenja »Družina Blo« avtorice Ljubinke Bobić. Razen matere, ki poskuša z vsemi silami napraviti iz svoje malomeščanske družine velikomestno »francosko familijo«, so vsi nepokvarjeni in prav folklorni Balkanci. Tudi hčerka, ki je ves up domišljave in neuravnovešene matere, se izkaže kot prava vnukinja svoje »bake« in ji je ljubši naravni in celo malce grob domačin, kot pa vsi »uvoženi francoski diplomati«.

Režiser Milko Rak ima zelo srečno roko pri izbiri in režiji komedij. Prijetna in ustrezajoča scena (Stane Šribar), verzirani igralci in rojeni talenti pa le ne morejo nadomestiti teksta, ki je v tej komediji eden izmed bistvenih pripomočkov podajanja novih situacij, misli, sentenc, namigavanj, živosti in iskrivosti ambienta. Na premieri so igralci žal čakali na iztočnice drug drugega, nesmiselno ponavljali tekst in se izgubljali v brezupni borbi z neznanjem besedila. To nas pri igralski družini Svobode-Center često neljubo vznemirja in vedno znova preseneti. Predstavo rešuje in nazadnje običajno tudi reši nekaj prizadevnih posameznikov.

Odlično je podala svojo malo in tekstovno ne ravno hvaležno vlogo mati Jablanova (Mica Bizjak), vedno efektni Robert Plavšak kot gospod Blo (čeprav je zopet malce pokoketiral s publiko!), originalni čika Milovan (Tone Koren) in uglajena tetka Caja (Štefka Šuštar), pa tudi služkinja (Minka Zalar), ki je prvič nastopila. Ne ravno posrečena zasedba ing. (Franci Jarc) in hčerke (Marija Uršič) je predstavo mrtvila kljub njunemu prizadevanju. Gospa Blo (Anica Kužnik) je bila v jedru pravilno podana, a zaradi prej omenjenega odnosa do vloge močno okrnjena. Med »diplomati« se je zlasti izkazal Karel Malovrh poleg ustreznega Rada Češnovarja.

•

Svoboda-Zasavje je naštudirala močno sčrtano Bučarjevo »Trško goro« (in »Ugasle luči«, ki jih še nisem videla). Spevoigra, ki ji je režiser Karel Malovrh ohranil celotno pomembno vsebino in izpustil vse zastarelo, je z njegovim vztrajnim in prizadevnim delom naredila od vseh obravnavanih prireditev najboljši vtis sproščenosti, neposrednosti in sigurnosti — skratka pripravljenosti in nepovršnosti. Odlični tipi ljudskih originalov: bebasti mežnar (Stane Šribar), vitalni Miha (Vencelj Miklavčič), njegov spremljevalec (Janez Smodič), stara devica (Smodičeva), so poleg karakternih vlog: Katrce (Sabina Kajnihova), ki je s svojo igro prepričala in ganila, njenega ameriškega ženina (Jelko Potočan), ki je doživeto podal v sebi razklanega človeka, podpirali obrobne like, kot so brhka nakatarica Alenka pa hčerka (Anica Ogorelec) in njenega ženina (Lojze Ocepek). Obširen ansambel je režiser vodil zanesljivo in efektno, izdelal posamezne like in uspel v množičnih scenah. Ustvaril je vzdušje tople dolenjske pokrajine v ljudeh samih, (z njihovimi čustvovanji), kar je pri mladi in nevigrani igralski družini resnično nepričakovan uspeh.

Pevski parti so ob spremljavi orkestra zveneli zanesljivo, čeprav pogreša Svoboda-Zasavje predvsem prvih tenoristov. Komorni orkester in zbor je vodil Albin Weingerl.

•

Tri predstave — troje vtisov! Toda pomembna je le ena ugotovitev: režiser je tisti, ki je odgovoren, režiser si mora znati zagotoviti pomoč vodstva Svobode, in potem lahko celo tem, kjer ljudsko mnenje ne pričakuje, doživi prodoren uspeh. Slovenci imamo šibko oziroma številčno slabo domačo dramatiko, smo pa nadarjeni za igranje — in to je dragocenost, ki jo velja razvijati, toda s polno odgovornostjo do začetega dela, zlasti še, če privolimo v določen rok.

Joža Zagorc

Plastika Stojana Batiča

BEG *v prostost*

Bil je poznojesenski dan leta 1944.

Nad Senovim je ležala gosta megla, prepojena s smradom po premogu. Ni se zganil vetrič, da bi jo pregnal. Bila je ko zakoreninjena v zemljo. Noben žarek sončne luči ni prodrl skozi njo, jutranji in večerni mrak sta se spojila v eno.

Po Bohorju in po vseh bližnjih gričih so se zadrževale partizanske enote, samo na Senovem je še gospodaril nemški okupator in uprizarjal hajke v okolici. Izpod jeklenih čelad so zrle oči ledeno in ostro ko šivanke. Hoteli bi ljudem razparati prsi in jim iz src ukrasti najtišje skrivnosti. Ljudje so se jim plaho umikali in danes so si znanci skrivnostno šepetali:

»V šoli ga imajo!«

»Kdo? Koga?«

»Mrtvega partizana. Ljudje hodijo gledat, če ni morda domačin.«

Po kratkem pozdravu so se že razšli, ker postajati in razgovarjati je bilo sumljivo.

Iz trgovine je prišla ženska visoke, krepke postave, zagorelega obraza in črnih las. Njen pogled je sijal odločno in jeklene poteze obraza so pričale, da je zmožna prenesti najhujše preizkušnje. Odšla je proti koloniji, nenadoma pa je obrnila svoj korak proti šoli, kakor da jo je poklical skrivnosten ukaz.

Na šolskem hodniku je ležalo zastraženo od dveh vojakov mrtvo moško truplo, blatno, okrvavljeno. Neobrit obraz, obtolčen, razpraskan, lasje zlepljeni na čelo, usta lahno odprta, kot da bi hotel razodeti skrivnost svoje smrti. Kdo ga pozna? Ženska se je zagledala vanj in se zdrznila: »Moj mož!« Ni kriknila, ni se onesvestila, njene oči so ga poljubovale poslednjikrat. Te mrtve, drage roke so jo objemale nekoč in usta so v dneh trpljenja izgnanstva vedno našla bodrilno besedo. Napravila je nekaj korakov nazaj in z nemim pozdravom odšla. Četudi ni natanko vedela, da li ga poznajo ali ne, je v svoji notranjosti zbirala moči, da reši pred smrtjo v nemškem taborišču sebe in otroka. Jasnosti spoznanja ne sme zatemniti bolečina, silna, globoka, nikomur razodeta.

Pred barako — katere danes ni več, se je ozrla, če ji kdo sledi. Opazila ni nič sumljivega in je naglo stopila v stanovanje. Čez pol ure je prišla z otrokoma. Nosili so cule in odeje. Ključ je obesila na navadno mesto in pojasnila začudeno gledajoči sosedi:

»Idemo u selo!«

Komaj so se dobro skrili za prvim ovinkom, je proti stanovanju krenila patrulja vojakov. Ker se ni nihče oglasil na trkanje in klicanje, so vdrli vrata in se preplašili divjega nereda, ki jim je zgovorno pričal, da so kljub naglici prišli prepozno.

Ubežnike v prostost je zajel gozd z resnostjo mrtvega življenja. Sedla je, da so se odpočili otroci. Stisnjene dlani je položila na prsi in z glasom, v katerem je solze zakril plamen odločnosti, pojasnila otrokoma, zakaj ta nenadni beg. Otroka sta se zgrnila vase ko cvetlici zvečer, kakor da ju trda pest grabi za srce in tišči, tišči. Spoznala sta deček dvanajstih in deklica desetih let, da se bodo vrnili v rojstni kraj brez skrbnega očeta.

Mati je vstala: »Idemo dalje!«

Otroka sta ji molče sledila po mokrem listju, in iz vlažnih vej so udarjale težke kaplje. V gorah je bilo svetleje. Iz vlažne dolinske megle se je oglasil žvižg lokomotive in ropot rudniških vozičkov. Bolj slutila, kakor videla je rudniško naselbino, kjer so živeli od zgodnje pomladi. Sredi lanske zime jih je udaril bič vojne, in ker so bili ustaški oblasti sumljivi, so jih preselili iz Bosne v ta neznan kraj, kot da bi ptica selivka zgrešila domač gozd. Živeli so sami zase in s sosedi o svoji preteklosti niso govorili. — Ko so dozorevala žitna polja, je odšel v gozdove njen mož. Hodila je na delo, da je preživljala sebe in otroke. Sedaj odhaja v gozdove tudi ona in se ne vrne prej, dokler ne zasije sonce svobode, ki bo z bogastvom svoje luči poplačalo zvestobo in žrtve, darovane domovini.

A.

Mladi so razpravljali o problemih komune

V ponedeljek je bila v Trbovljah občinska konferenca LMS Trbovlje, ki so ji prisostvovali poleg številnih delegatov tudi sekretar CK LMS, tov. Stane Kranj, predsednik in sekretar OK LMS, sekretar občinskega komiteja ZK in še drugi. Na dnevnem redu je bil referat tov. Franca Bana o temi »Komuna in mladina« in poročilo tov. Marije Vozljeve o delu občinskega komiteja LMS v preteklem obdobju. Razprava je bila zelo živahna in je prinesla mnogo koristnih predlogov.

O zaključkih konference bomo spregovorili več v prihodnji številki. —nc

Včasih pride v naše uredništvo pismo, v katerem pisec močno graja to ali ono podjetje, tega ali onega tovariša, vodstvo kake organizacije ali društva. Obtožuje gospodarske organizacije in posameznike kot skupine ljudi raznih prestopkov ne nepravilnosti, tarna nad takimi ukrepi, ki škodijo delavcem in uslužbencem, tistemu kraju ali celo skupnosti.

Konkretno: pisec z Bizeljskega je zadnjič v svojem pismu razložil, kako nekateri brezvestni vinogradniki mešajo med vino vodo, in takšno žlobodro prodajajo zadrugam ali posameznim gostinskim podjetjem Trdil je, da zelo dobro pozna vse tiste zlikovce in na koncu pisma pristavija, da bi jih morali občutno kaznovati. Namesto, da bi se spodaj podpisal, je napisal samo: Bizeljsko . . .

. . .tovariš S iz Trbovelj, ki dela v trboveljski Eelektrarni se je pritožil nad svojim direktorjem. Potem našteva, da deset ali enajst tovarišev ni dobilo delovnih oblek, ki jih je podjetje naročilo za svoje delavce v zagorski tovarni oziroma šiviljski delavnici. Pristavija še, da se hoče tu pa tam pogovoriti z direktorjem, včasih tudi službeno, pa se dostikrat zgodi, da ga noče poslušati . . . Dopis je poslal kot rečeno, ne da bi se legitimiral, se pravi, podpisal, marveč je postavil samo črko S . . .

. . .tovarišica iz Vidma-Krškega je v svojem pismu povedala, da občina kaj malo skrbi za cesto skozi Krško. Huduje se, da se s ceste dviga takšen prah, da ima stanovanje vedno prašno, pohištvo pa bo kmalu uničeno. Na koncu pisma je napisala samo: Prizadeta Krčanka . . .

. . iz senovške občine smo dobili poročila o nepravilnostih pri dodeljevanju pomoči Rdečega križa. Več tovarišic nam je sporočilo, da se je pomoč delila po obrazih, da so tisti, ki so pomoči najbolj potrebni, dobili najmanj. Nihče pa se v pismu ni podpisal . . .

Mnogi pisci pravijo, da bi se že podpisali, pa se boje posledic, ali pa pravijo, da nočejo imeti sitnosti. Iz Zagorja je pisec sporočil, da mu stanovajska uprava dela krivico, potem pa razlaga, kako se mora boriti za stanovanje. Prosi pomoči, ne da bi povedal svoje ime.

Vidite, dragi pisci in bralci, s tem, ko nam pišete nepodpisana pisma, nas nehote silite, da vaših prispevkov ne objavimo Kaj nam pomaga, če je pisec iz Bizeljskega napisal

Anonimnost?

tisto o mešanju vode med vino, ko pa ni povedal, kdo meša, komu prodajajo tako vino, in da bi bil dopis res brez vrednosti, niti ni povedal svojega imena. Saj mu verjamemo, in lahko mu zagotovimo, da smo se na pristojnih mestih zanimali za ta primer, zvedeli pa smo le to, da zadruge vsako odkupljeno vino temeljito prizkusijo in ugotavljajo, če je proizvod resnično kvaliteten. Mi pa smo še vedno v dvomih, če nemara njegov dopis le ni brez vsakršne resnične podlage.

Isto velja za ostale pisce. Ali res velja tista naša stara bolezen, da sicer kritiziramo, vidimo okrog sebe vrsto nepravilnosti, vsakdanjih nevšečnosti, zlorab in drugih tegob — ko pa se je treba pokazati, pa navadno utihnemo ali pa se skrijemo. Že dostikrat smo poudarili na vseh mogočih sestankih, občnih zborih, zasedanjih organizacij in društev, da je naša dolžnost bičati negativne pojave tu ali tam, in jih z jasno, pošteno, delavsko besedo obsoditi in odpraviti. Vsaka dobronamerna, konstruktivna in nedvoumna kritika nam je venomer dobrodošla; včasih celo pozabljamo, da smo pravzaprav upravljavci vsega, kar nas obdaja in dostikrat delamo napake. Saj je resničen tisti naš pregovor, ki pravi, da kdor dela, dela napake. Mi pa si takih napak želimo čim manj, in če si jih želimo čim manj, jih bomo odpravili le tedaj, če bomo nenehno opozarjali nanje, če jih bomo brez vsakršne bojazni odkrivali, in če bo potrebno, tudi obsojali.

Kajpak pa, kot rečeno, ne bomo kaj prida storili, če kakšno napako v našem družbenem življenju, odkrijemo, potem pa se skrijemo za svoj plašč. Še nihče ni bil zaradi poštene, konstruktivne kritike kaznovan, če pa je morda doživel kaka presenečenja zaradi odkrite besede, ker je povedal resnico, bi moral vztrajati, ne pa kloniti. Tako tudi pri nas. Še vedno smo objavili vsako pismo, če se je pisec podpisal. Takih dopisov si še vedno želimo, in vsak teden lahko berete izpovedi tega ali onega tovariša. Dostikrat to pomaga, in veseli smo če tudi mi po naših skromnih močeh pripomoremo do odpravljanja te ali one napake.

Pa tudi prizadeti verjetno želijo, da na tovariški in pošten način povedo svoje mnenje. To pa lahko samo tedaj, če vedo ,česa se jih dolži. Zato ponavljamo: pri nas, v naši mladi socialistični domovini ne smemo dopuščati, da bi zdrava, odkrita kritika ne našla svojega pravega mesta Vsi skupaj smo ustvarjalci naših dobrin, vsak po svoje prispevek skupnosti, in vsakdo je upravičen povedati svoje mnenje; če ima prav, bo lahko samo vesel, da je pripomogel k odpravi nepravilnosti, če nima prav, bo moral priznati, da se je motil. Zato pozivamo tovariše: brez vsakršne bojazni se podšite pod svoje dopise. Če ste prepričani o pravilnosti svojega mnenja, bo to zgolj pohagalo razvoziati zadevo. Nikakor pa v prvi vrsti nočemo objavljati anonimnih dopisov, ali pa neresničnih in potvorjenih. Kajti: hudo je kogarkoli obtoževati zaradi nekakšnih osebnih ali drugih koristi, namenoma ali morda celo iz sovraštva. Tudi take dopise smo že prejeli, jih objavili, kasneje pa se je izkazalo, da so bile vse trditve iz trte zvite.

Milan Vidic

Miloš Poljanšek:

ITALIJA - dežela senc in sončne lepote

(Nadaljevanje)

Pot nas je vodila še globlje v Apeninski polotok. Bolj ko smo se odmikali glavnemu mestu, bolj nas je prevzemala misel, da tudi v Italiji ni vse lepo. Sive, porjavele planjave morejo le tu in tam srkati vlago iz napeljanih kanalov in tako ohraniti poživljajočo zeleno barvo. Sredozemsko sonce v vročih dneh tukajšnji naravi skorajda ne da živeti. In če na desetine in desetine kilometrov naše oko ni zagledalo tovarniških dimnikov, smo mogli kaj hitro priti do zaključka: tukaj se trudijo in trpe revni ljudje.

Več kot polovica vsega prebivalstva (okoli 55 odstotkov) se ukvarja s kmetijstvom in le 22 odstotkov z industrijo. Le-ta se še najbolj razvija na periferiji večjih mest. Sopotnik mi je pripovedoval, da se je po zadnji vojni marsikaj spremenilo. Velik prepad med industrijsko razvitim severom in zaostalim jugom, ki ga morda ne bo nikoli mogoče premostiti, pa ima svoje korenine poleg družbenih razmer v preteklosti tudi v pomanjkanju surovin, slabših prometnih zvezah in nižji prosvetni ravni prebivalstva. Zato bi o nastajanju težke industrije v teh predelih — to je južno od Rima — le težko govorili. Oblasti se zadnje čase trudijo, da bi ,deželi marsikaj uravnajoč tujski promet pomagal iz zagate tudi tem pokrajinam. Prospekti in lepaki, ki jih je poln Rim in druga severna mesta, so temu dovolj zgovoren dokaz.

Jug ima kljub zaostali proizvodnji predvsem v kmetijstvu, ki potrebuje zato več ljudi, veliko odvečne delovne sile. Rešitve pričakuje v skupnem evropskem tržišču, ko bodo odpadle omejitve za njen izvoz.

Že daleč pred Neapljem smo zagledali Tirensko morje. Gostejše umirjena modrina morja in čisto sinje nebo sta čarala spokojnost. Kljub prijetni in zanimivi vožnji nas je pošteno dajala vročina. Čebljave Italijanke — peljale so se na dopust na otok Capri — so kaj kmalu preglasile spoštljivega farmacevta, ki nam je bil kot tamkajšnji domačin najvernejši tolmač pokrajine in njenih prilik. Ni jim šlo v glavo, da je pri nas več ver in da to ne more vplivati na zvezo zakonov. Farmacevt iz Elena je odobraval demokratičnost, ki vlada pri nas, in se hkrati hudoval nad monopolom njihove katoliške cerkve. Opazile so, da občudujemo njihovo lepoto. Ni jim bilo nerodno. Pač pa so dejale, da so njihova lepa dekleta zelo draga. Živeti namreč želijo brez dela in veliko potrebujejo zase. Pogovor se je vse do Neaplja sukal okoli lepote ženskega sveta. Poleg našega priznanja, da le-te ni malo, je bilo tudi veliko zabave in smeha.

Kljub zanemarjeni železniški postaji, ob kateri nastaja, kakor domačini s ponosom pripovedujejo, konkurent rimski postaji Termini, je Neapelj vsaj na prvi pogled lepo in zanimivo mesto. Še bolj smo spoznali, da je to res, ko smo se po živahnih ulicah povzpeli na njegov vzvišeni rob, od koder se nam je odprl izreden pogled na mesto, ki se pod Vezuvom v amfiteatralni obliki razteza okoli zaliva. Bivališče so nam pripravili v modernem študentskem domu, ki ga bomo le težko pozabili. Na njegovih terasah smo doživeli nekaj večerov — in to je dovolj. Vse tisto nelepo, kar so nam čez dan odkrivale zakotne ulice, je tedaj prekrila noč. Luna in električna svetloba pa sta osvetlili samo tisto, kar je bilo vsaj zagledalca od daleč izredno lepo. Neapeljske noči so resnično čudovite.

Že prvi dan smo zavili na trg sleparjev — kakor mu pravijo domačini — in se seznanili z življenjem, ki ima na njegovem tlaku in v umazanih, smrdljivih ulicah prav posebno senčno lice. Kar velja v grobem za vso Italijo, velja tu še prav posebej: kakršna koli cena in kupčija ni v nikaki zvezi z vrednostjo blaga, ampak je odvisna od prisebnosti prodajalca in naivnosti kupca. Uro, ki jo je prodajalec ocenil za 12 tisoč lir in pri tem na vse mogoče načine dokazoval, da je dobra (saj je tolkel po njej s kamnom in jo rezal z nožem), si lahko kupil za 1.000 lir. Semkaj prav gotovo ne sega tista romantičnost in lepota, ki jo s toliko mehkoto, strastjo in čustvom opeva mnogo italijanskih popevk. Trg tatov je pravzaprav ves tisti predel mesta, kjer zakon in avtoriteta oblasti ne zmoreta ohraniti reda — pa je zato v veljavi prav zato oblast posebne vrsti: domiselnost bolj spretnega, kričavost glasnejšega in udarec močnejšega. Ob pogledu na nevérjetno množico revnih ljudi sem mogel zaslutiti tisto brezobzirnost, s katero se človek v svoji poslednji moči bori za obstanek. Vse, kar sem videl, me je močno spominjalo na posebno zvrst »dobrih« filmov Amerike in na odkriti italijanski neorealizem. Menda ne bo odveč, če napišem kakšno besedo tudi o tem.

Po padcu fašizma so končno ustvarjalci, pisatelji in režiserji, svobodno zadihali. S podobami in besedo so izrazili tisto, kar so čutili. Takšno stvarnost, kakršno so sami doživljali, z vso njeno bedo, zločini in z vsem, kar je v njej mučnega, usmiljenja vrednega in človeškega. Pirandello jih je naučil, da je treba včasih nenadoma strgati krinko z obraza njihovih najbližjih, če hočeš najti pravo podobo, ki odkriva realnost stvari. Nova filmska šola je imela razen tega važen vpliv na književnost, predvsem po neorealistični plati. Postala je sredstvo za osvetlitev podrobnosti, iz katerih je sestavljeno realno življenje, tako da povzamejo njegov globoki socialni, duhovni in človeški smisel.

Še sem se nekajkrat vrnil na trg. Hotel sem si za zmeraj vtisniti v spomin strahoten pogled na bedo, kričanje obsedencev in smrad starih ostrig. V sredini tega zla se menda res zastonj dviga več kot 5-nadstropna palača državnega trgovskega podjetja UPIM, ki naj bi normalizirala manj pošteno trgovino in odnose med ljudmi. Mesto, ki ima več kot milijon prebivalcev, je vendarle tudi lepo. Za to se pa ne more zahvaliti človeškim rokam, ampak veliko več srečni legi, bujnemu rastlinstvu in srečnemu podnebju. Stari del mesta se s svojimi ozkimi, umazanimi in zavitimi ulicami razteza okoli pristanišča. Na pobočju gradov San Elmo in Castel del' Ovo pa se širi z velikimi hoteli nov del. Vendar postaja Neapelj industrijsko središče, saj se delavske četrti vedno bolj širijo. Današnjo podobo je mesto dobilo v 17. in 18. stoletju. Pod zunanjo podobo baroka se skriva marsikaj, kar je ustvaril že srednji vek. To velja predvsem za katedralo s starokrščanskimi trgi in cerkev sv. Klare. Najzanimivejši pa je verjetno Nacionalni muzej, ki sodi med najbogatejše evropske arheološke zbirke. Večina predmetov je iz Pompejev in Herkulanuma.

(Nadaljevanje sledi)

Rimski trg, kjer je tudi sedež črne borze

Halo, 91!

Kako si razlagaš ameriški neuspeh pri spuščanju njihovega satelita?

Z. N. Trbovlje

Naši južni bratje bi rekli: »Eto, opet jednom dolar podbacio!«

Na prvem ustnem časopisu, ki je bil pred dnevi v Trbovljah, je bilo premalo sodelovanja z vaše strani. Se strinjaš?

M. V. Trbovlje

Povsem! Obljubljam, da bo drugič boljše.

Vrsta trgovskih podjetij, je za praznik republike znižala cene svojemu blagu. Tako sem vsaj bral, da so bile polne trgovine kupcev zlasti v spodnjih krajih.

C. N. Zagorje

Trgovci pravijo, da bodo to storili za novo leto!

Bodi odkrit, pa povej, če kajenje res škodi človeškemu organizmu?

B. Č. Sevnica

Bom! Zadnja znanstvena dognanja trdijo, da škodi nikotin predvsem tedaj, če ga prekomerno uživajo. Torej! Kadi zmerno, čim manj pa, takoj ko vstaneš.

Zakaj se v naši vasi doslej še ni oglasil noben sodelavec Zasavskega tednika. Nabral bi lahko kopico novic in drugega gradiva!

B. N. Senožeti

Misliš, da bi škodilo, če bi se usedel za mizo, pa nam poslal vse novice iz tvoje vasi. Sicer pa ti obljubljamo, da se bomo zglasili ob prvi priliki.

Zelo skrbno sem prebral potek izredne skupščine TVD Partizana v Ljubljani. Ker sem aktiven športnik, sodim, da bi morali tudi v našem okraju najti »skupno besedo za sodelovanje med športnimi in partizanskimi društvi!«

N. V. Radeče

Pravilno sodiš! Upam, da to pri nas ne bo težko. In zelo potrebno je to.

Kolikor vem, bo prihodnje leto svetovna gospodarska razstava v Brusiju. Kolikšna bo cena za potovanje in ogled?

J. L. Videm-Krško

Kolikor vem, se zdaj šele dogovarjajo, da pa bi privabili čim več obiskovalcev iz Jugoslavije, bodo naše potovalne agencije poslovale brez slehernega dobička. Brž ko zvem kaj natančneje, ti javim.

Ali bodo nekatera zasavska podjetja prihodnje leto resnično dajala svojim delavcem denar za letni dopust, namesto da bi, kot doslej, organizirala cenena letovišča?

B. I. Trbovlje

Nekaj so se, kot mi je znano, že dogovarjali ravno v Trbovljah. Mislim pa, da še nič dokončnega.

V Krškem so se sešli prijatelji mladine

Pred nedavnim so se zbrali v Krškem na rednem letnem občnem zboru tudi člani društva prijateljev mladine. Poročilo je podal predsednik društva, tov. Jožko Šeler. Iz tega poročila smo povzeli, da je društvo med drugim priredilo za vzgojo staršev posebni teden, v katerem so imeli starši vzgojna predavanja, prav tako pa so starši otrok, ki obiskujejo šolo, v tem tednu lahko določen dan prisostvovali šolskemu pouku, kar jim je omogočilo videti praktično delo učitelja in učencev.

Največje veselje so otroci seveda doživeli ob novoletni jelki, ki jim jo je društvo pripravilo s pisanim sporedom. Cicibanški in pionirji so bili ob tej priliki obdarjeni. Po novoletni jelki je društvo začelo pripravljati za mladino pustni karneval, ki je zelo lepo uspel in so otroci na njem, oblečeni v pisane maske, dali duška svojemu pustnemu razpoloženju.

Zamišljenega taborjenja otrok društvo ni moglo izvesti, ker ni razpolagalo z zadostnimi denarnimi sredstvi, upa pa, da bo to taborjenje lahko priredilo prihodnje leto.

Letošnje leto je bila ustanovljena tudi vzgojna posvetovalnica. Žal pa starši za to ustanovo niso pokazali potrebnega razumevanja in je morala prenehati z delom.

Ustanovljen je bil nadalje krožek mladih tehnikov, ki je imel med letom več kino predstav, in sicer z diafilmi, kjer so pionirji videli razne motorje ter delo, ki ga opravljajo razni deli motorja in razni stroji. V tem krožku so pionirji sami pokazali svoje ročne spretnosti.

Tudi šahovski krožek je bil uspešen in je bil v šahovskem tekmovanju v občinskem merilu prvi. Za pionirke pa so pripravili krožek za ročna dela, v katerem so pionirke izdelovale lepe prtičke in jih prikazale na razstavi ob koncu šolskega leta.

Na šport seveda niso pozabili. Večina pionirjev telovadi v »Partizanu« v Krškem in dosega vidne uspehe.

Vse je dobro, te s cicibani so težave. Gre za prostor, kjer bi lahko napravili otroški vrtec. To vprašanje je resno in ga je občinski ljudski odbor že pričel reševati. Vsi želimo, da bi cicibani v kratkem našli svoj prostor.

Za uspešno delo je dobil odbor vse priznanje. Tudi novemu odboru želimo, da bi uspešno delal v naprej.

Pripominjamo še, da je bil občni zbor prijateljev mladine dobro obiskan in da so se vsi navzoči razšli z zadovoljnimi obrazi.

D. K.

Leskovški pionirji so dobili lepo zastavo

29. novembra so imeli pionirji v Leskovcu veliko slavnost. Okrajna Zveza prijateljev mladine jim je podarila umetno vezeno zastavo, v svoje vrste so pionirji sprejeli 62 cicibanov, proslavili so pa tudi 15-letnico pionirske organizacije.

V dvorani zadružnega doma so priredili akademijo, kateri je prisostvoval celoten pionirski odred. Med gosti so se udeležili slovesnosti predsednik občine Videm-Krško, tov. Stane Nunčič, okrajni šolski inšpektor tov. Herman Pečnik, člani šolskega odbora in predstavniki množičnih organizacij — republiška Zveza prijateljev mladine je pa poslala pozdravno pismo.

V imenu Zveze prijateljev mladine okraja Trbovlje je izročil načelniku odreda novo zastavo tov. Herman Pečnik. V svojem nagovoru je poudaril pomembnost pionirske organizacije pri izvenšolski vzgoji in pozval pionirje, naj vztrajajo v svojem delu in z novo zastavo korakajo novim uspehom in novim zmagam naproti.

Predsednik Nunčič je nato sprejel v pionirsko organizacijo cicibane. V lepem nagovoru jim je obrazložil smoter organizacije, v katero danes vstopajo, in jim želel, naj postanejo dobri Titovi pionirji ter naj dalje uspešno razvijajo svoj odred.

Po slavnostnem delu je sledila akademiji, na kateri je sodelovalo okrog 150 pionirjev. Program je pokazal razvoj Nove Jugoslavije. Učinkovite množične žive slike je spremljala umetniška beseda, pesem in folklora. Pionirji so nas s svojim sporedom res zadovoljili in so zato tudi želi lepo priznanje.

Prireditev so zaključili s pogostitvijo vseh pionirjev. Veseli zvoki harmonike, pesem in smeh so se še dolgo razlegali in oznanjali radostno razpoloženje naših pionirjev. B.

Okrajna mladinska konferenca bo 22. decembra

Zvedeli smo, da bo okrajna mladinska konferenca v nedeljo, 22. decembra, v Trbovljah. Na dnevnem redu bo poročilo o vsebini in oblikah dela z mladino. Konferenca bo spregovorila tudi o rezultatih tekmovanja med občinskimi komiteji LMS in o bližnjem VI. kongresu LMJ. Na konferenci bo izvolila šest delegatov, ki bodo konec januarja zastopali zasavsko mladino na VI. kongresu LMJ v Beogradu.

Razvili bodo mladinsko zastavo

Mladinska organizacija na Industrijso—kovinarski šoli Strojne tovarne v Trbovljah je sklenila, da bo razvila svojo mladinsko zastavo.

Menimo, da ta nadvse prizadeven mladinski kolektiv upravičeno zasluži zastavo, ki bo mlade kovinarje vspodbujala k nadaljnjemu napredku.

Pepce pripoveduje...

Spet sem med vami, dragi bralci; čeprav se v zadnji številki nisem oglasil, moram tokrat nemudoma okregati nekaj prijateljev. Kolikokrat bom moral še opozarjati, da gredo anonimna pisma neusmiljeno v koš. To velja še prav posebno za tistega, ki se je pod svoje zanimivo pismo podpisal z »Zasavčanom Mekičem«. Njemu in vsem ostalim, torej zadnjič povem, da so nepodpisana pisma obsojena na smrt.

Ker je še kolikor toliko toplo, sem ta teden objadral dosti krajev po Zasavju. Najprej sem v senovški lekarni opozoril uslužbence, naj nikar ne presojajo, kdo je bolan in kdo ni. To ugotavljajo zdravniki. Starejši rudar mi je potožil, da je dobil pri zdravniku Malavašiču troje receptov. Prvega za neko tekoče zdravilo, drugega za tablete in tretjega za čaj. Prvo in drugo zdravilo je dobil, čaja pa menda niso imeli. Rudar pa, ki je čakal, je razločno slišal, da je uslužbenka dejala uslužbencu: »Naj jutri pride!« On pa je odvrnil: »Ah, saj mu nič ni!« Potem je tovariš vrgel vse tri recepte v predal. Mož je izgubil zaupanje v poslovanje senovške lekarne. Upravičeno!

Na Mlinšah pri Zagorju pa zadnjič nikakor nisem mogel potolažiti kmetov. Ti so si pred kratkim kupili električne motorčke, s katerimi bodo opravili marsikatero delo laže in hitreje. Ko so uslužbenci DES montirali motorje, je prišel nekdo iz Trbovelj, pregledal, če je vse v redu, tri dni kasneje pa so vsi kmetje po vrsti dobili račun za 1000 dinarjev. Uh, kako so kmetje priklinjali; če bi jih slišal duhovnik, bi se moral neštetokrat prekrižati. Tovariš namreč, ki je pregledoval motorje, se ni zamudil več kot 10 do 15 minut, zato so menili, da jim bo DES zaračunal največ 200 ali 300 dinarjev, ne pa vsakemu tisočak. »Povej Pepče« so dejali, da ne bomo ničesar več mehanizirali, ker bi prišli na kant!«

Boštanjčani so preživeli naš največji praznik, dan republike ob radijskih sprejemnikih, časnikih in knjigah, ker spoštujejo ta dan! Za še večje praznovanje pa je poskrbel neki občinski odbornik, ki je sredi vasi priredil javni koncert, ko je na »cirkularki« žagal drva.

Zagorjani spodnjega dela, oziroma srednjega dela Zagorja, pa so bili hudo jezni, ko niso mogli na dan republike nekoliko presedeti v gostilni Kos. Tu so namreč na ta dan odprli gostilno šele pred poldnevom. So pač tudi uslužbenci praznovali.

Pa še prihodnjič kaj!

V novo leto še z večjimi uspehi!

OBČNI ZBOR DELAVSKEGA PROSVETNEGA DRUŠTVA »SVOBODA« V LOKAH KISOVCU JE DAL ŠE POSEBEJ MLADINI PRIZNANJE ZA POŽRTVOVALNO DELO — NOBENE VEJE DRUŠTVENE DEJAVNOSTI NISO ZANEMARJALI — PO NOVEM LETU FILMSKE PREDSTAVE PO SISTEMU: CINEMASCOPE, SUPERSCOP IN VISTAVISION

Prav prijetno je bilo prisostvovati nedavnemu občnemu zboru »Svobode« v Lokah-Kisovcu, saj je bilo v dvorani mnogo mladine. Prav ta ima precejšnje zasluge, da je bilo delo društva res uspešno. Zlasti je treba pohvaliti tamošnje Svobodarje, ker so se z veliko vnemo lotili ureditve knjižnice, ki jo prizadevno vodi tov. Anica Koprivšek. Knjižnica ima skoro tisoč knjig in ima 96 stalnih obiskovalcev. Z množičnimi organizacijami in društvi so se pomenili, da sedaj prihajajo vsi časopisi in revije v knjižnice, kjer so vsakomur na voljo.

V letošnji sezoni je društvu uspelo ustanoviti v Lokah-Kisovcu odsek Glasbene šole iz Zagorja. Odziv otrok je bil velik, saj se sedaj šola kar 54 gojencev. Tako je pričakovati, da bodo tudi v Kisovcu v doglednem času lahko imeli svoj orkester. Ta bo — ko bo enkrat začel z rednim delom — lahko precej dopolnil in poživil razne proslave in akademije. Iz dneva v dan pa še vedno narašča zanimanje za glasbo.

Tudi drugače društvo ni držalo križem rok. Uredilo si je prijetno dvorano, uredilo in opremilo gledališki oder. Vendar pa imajo sedaj še marsikaj v načrtu. Kino odsek, ki ga vodi požrtvovalni Viki Drnovšek, hoče kar najbolj zadovoljiti svoje obiskovalce. Mimo tega, da je program kino predstav zelo zadovoljiv, hoče po Novem letu presenetil ljudi. V Kisovcu bodo lahko predvajali filme po sistemih Cinemascope, Superscop in Vistavision. Vse zadevne naprave in aparati so že v kraju.

Društvo namerava še poživiti in razširiti svojo dejavnost, zlasti pa se bo zavzelo za delo z mladino. Saj se v društvu v celoti zavedajo, da je v mladini bodočnost.

(ma)

Za večjo vlogo mladine

Za Ljudsko mladino hrastniške doline je značilno, da se vedno bolj uveljavlja v družbenem življenju. Za to govori več stvari, ki so jih omenili tudi na zadnji občinski konferenci. Gre namreč za to, da se mladinske organizacije več ne zapirajo same vase, ampak se zanimajo tudi za širše družbene probleme. To mladinskim aktivom samo koristi, ker pridobivajo vedno večji ugled, z njimi vred pa tudi mladi ljudje. Na zadnjih volitvah so bili izvoljeni kar štirje mladi ljudje v oba zbora občinskega ljudskega odbora. V raznih svetih je 38 mladih ljudi. Precejšnje število mladine sodeluje nadalje v delavskih svetih, v upravnih odborih in v ostalih organih družbenega upravljanja.

Na letnih konferencah aktivov LMS so mladi ljudje prinesli mnogo koristnih predlogov za odpravo raznih napak v posameznih podjetjih in drugje. Čeprav ti predlogi ponekod niso naleteli na preveč ugoden odmev, pa to mlade ljudi ne moti, ker so v svoji borbi proti raznim napakam zelo vztrajni. Na občinski konferenci so med ostalim opozorili na kvaren problem klubaštva v hrastniški dolini, na primere nepravilnega nagrajevanja v nekaterih podjetjih itd. V referatu in v razpravi so mladi ljudje nadalje opozorili na pomanjkanje obratov za družbeno prehrano, medtem ko je v dolini 14 gostiln, od tega sedem na razdalji deset minut.

Hvalevredna je prav tako pomoč, ki jo nekateri mladinski aktivi nudijo pionirski organizaciji. Ljudska mladina v Hrastniku pa se lahko pohvali še z drugimi uspehi, zato ni nezasluženo prejela drugo nagrado v tekmovanju med občinskimi komiteji LMS.

Aktivnost brežiških Svobodarjev

Pred kratkim je Delavsko prosvetno društvo »Svoboda bratov Milavcev« v Brežicah-okolica imelo svoj redni letni občni zbor, na katerem so člani polagali obračun svojega dela. Občnega zbora se je udeležila večina članov. Iz poročil je bilo razvidno, da je društvo dobro delovalo, kakšnega večjega razmaha pa ni doseglo zaradi pomanjkanja denarnih sredstev. V društvu deluje dramska, pevska in šahovska sekcija ter knjižnica.

Gledališka družina je naštudirala dramo Petrovića »Mrak«, s katero je gostovala na občinskem prazniku v Brežicah, nadalje veseloigro »Ognjeno srce«.

Pevski zbor, ki ga vodi pevovodja Franc Boškovič, je dosegel precej lepe uspehe, saj je sodeloval na vseh proslavah v Brežicah. Zbor je naštudiral koncert narodnih in umetnih pesmi ter veselo opereto »Vasovalci«. — Iz šahovske sekcije so ustanovili šahovski klub DPD »Svobode«, ki je v velikem razmahu, saj je v okrajnem tekmovanju dosegel lepe uspehe.

V zimskem času je društvo priredilo plesni tečaj, ki ga je obiskovalo veliko število plesalcev. Tečaj nameravajo to zimo ponoviti. Vodi ga plesna učiteljica iz Zagreba.

Delovni program, ki si ga je **društvo začrtalo za bodoče leto**, upajo, da ga bodo izvršili. Pripravljajo opereto domačega avtorja »Na planincah naših« ter pevski koncert, s katerim želijo obiskati »Svobode« v našem okraju, kolikor bodo imeli na razpolago finančna sredstva.

Na večer pred dnevom republike je »Svoboda« pripravila akademijo v dvorani Opekarne, ki je bila polno zasedena.

Pevska sekcija vabi vse pevce in pevke na območju Brežic, da pristopijo k pevskemu zboru, ki ima vaje vsak torek in petek ob 19. uri v gasilskem domu Brežice-okolica. — Tudi vsi tisti, ki žele obiskovati plesni tečaj, se lahko še priglasijo. -i-

Dnevnik Ane Frank

Gostovanje Celjskega ljudskega gledališča v Vidmu-Krškem

V domu DPD »Svobode« v Vidmu-Krškem so se nam predstavili gledališki umetniki iz Celja, in sicer z delom »Dnevnik Ane Frankove«, ki sta ga po izvirniku dramatizirala Frances Goodrich in Albert Hackett.

Priznati moramo, da nas je igra celjskih umetnikov, ki jih do sedaj še nismo videli na našem odru, navdušila, Njihov slog je čisti realizem gledališkega ustvarjanja; goje čudovito melodiko svojega jezika in imajo to lastnost, da njih igra prepriča.

Če pomislimo, da so imeli ljudje, ki so pobegnili pred Nemci v podstrešno sobo, prav tako čustva, kot jih imamo danes — in če vemo, da je čustvo le notranji odraz človekove misli, potem nam je le težko razumeti, kakšno duševno življenje so živeli ti ljudje. Prav na to najdemo odgovor v tej igri. Prav tako so ljubili, prav tako so sovražili in imeli v svojem srcu kotiček za nežnost, čeprav je bilo njihovo življenje izredno trdo.

Kar se tiče igre in interpretacije posameznih oseb, so celjski umetniki dosegli zavidljivo višino. Upajmo, da nas bodo še večkrat obiskali.

Z BIZELJSKEGA

Požar. — V Bukovju pri Bizeljskem se je 30. novembra t. l. zgodila huda nesreča. Ogenj je upepelil Hudinovo hišo z gospodarskim poslopjem, dvema kravama in pitano svinjo ter ostale premičnine, in sosedno, Redeljnovo hišo. Širjenje požara je onemogočila burja, ki je divje razsajala. Nesreča je najbolj prizadela Hudinove, saj je v družini pet otrok, zgorelo pa je vse, tudi živila, dve kravi in svinja.

Posnemanja vredno. — Da bi ublažili nesrečo, ki je zadela zgoraj navedeni družini zaradi požara, je krajevni odbor SZDL na Bizeljskem sklical sejo in povabil nanjo tudi predstavnike RK in drugih organizacij. Na sestanku so sklenili, da bodo izvedli po okoliških vaseh nabiralno akcijo za pomoč pogorelim.

Tako bo SZDL na Bizeljskem opravila eno izmed najplemenitejših svojih nalog, kar je vsekakor posnemanja vredno.

Proslava 29. novembra. — Krajevni odbor SZDL na Bizeljskem je tudi letos izvedel lepo in pisano proslavo na dan republike. Hvalevredna je bila prireditev kratke in lepe igrice »Mostovi«, ki jo je uprizorili tukajšnji KUD, medtem ko je šolska mladina recitirala nekaj deklamacij.

Dvorana je bila zasedena do zadnjega kotička. Po proslavi je sledila ljudska zabava, katere čisti dobiček je namenjen za postavitev spomenika padlim borcem z Bizeljskega.

S. S.

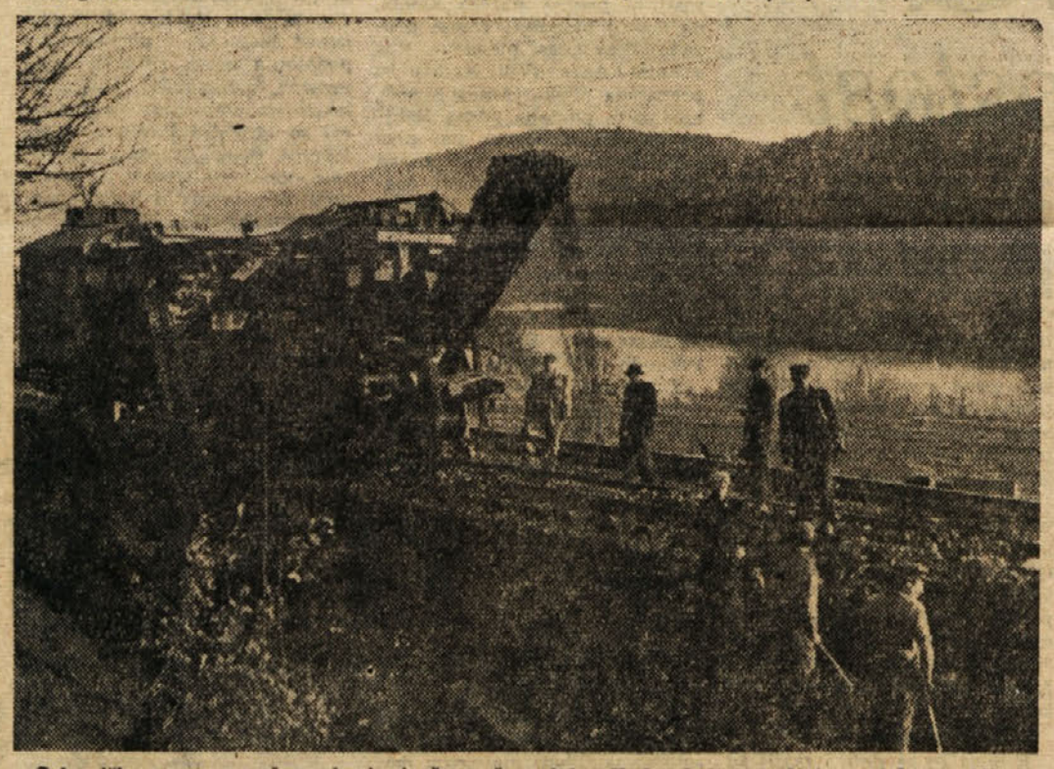

Železniška proga v našem okraju je že močno slaba. Kadar koli se peljete z vlakom, vidite, kakor progovni delavci hite popravljati tire. Doli pri Blanci pa so železničarji pripeljali velik stroj na železniških kolesih imenovan Mathias«, ki zamenjuje več sto delavcev pri delu.

SEVNIŠKI KRIŽ KRAŽ

Prah, stanovanja plus televizija

Na železniški postaji se bolj kopičijo grmade drv iz bohorskih gozdov. Ducat delavcev hiti z začetnimi deli pri gradnji spomenika padlim sevniškim partizanom in drugim žrtvam fašističnega terorja. Proti Blanci je s polurno zamudo odpihal jutranji potniški vlak.

DRUŠTVENO ŽIVLJENJE V MRTVILU

Jože je sedel v eni izmed številnih trških gostiln in tarnal: »Nič ne rečem, dan še nekako mine, ampak, hudirja, na večer nimaš kaj početi. Nobene igre, nobenega predavanja, samo kino dvakrat na teden in konec.«

Morda je Jože prečrnogled, a delno ima prav. V Sevnici res ni pravega društvenega življenja. »Svoboda,« ki je prva poklicana za to, le životari. Pravijo, da ni prostorov. Pa vendar... prehitela so jo okoliška vaška prosvetna društva, ki delujejo v še mnogo slabših pogojih.

Sevničani si žele raznih oblik kulturnoprosvetnega dela. Pretiraval bi tisti, ki bi dejal, da za kaj resnega nimajo smisla. Z lepim obiskom so dokazali, da so vedno voljni napolniti predavanje ljudske univerze in vse druge prireditve, če so te res na kvalitetno dostojni ravni.

Za bližnje mesece sta občinski odbor SZDL in občinski komite ZKS pripravila obsežen načrt izobraževalnega dela, ki ga bodo realizirali preko kulturnih društev in sindikalnih podružnic. Tu čaka tudi sevniško »Svobodo« in njeno ljudsko univerzo pomembna naloga. Ali ji bo kos?

Sindikalne organizacije imajo redna mesečna predavanja. Doslej so na njih govorili o najaktualnejših temah, o novi delitvi dohodka in o predlogu pokojninskega zakona, za mlade člane DS pa so pripravali seminarje.

VSE O TURIZMU

Sevnica je nekoč ob turizmu lepo živela. Zakaj naj bi bilo potem čudno, če tu še danes tako radi govore o tej čudoviti stvari?

Ljudje se zavedajo, da imajo Lisco, Zajčjo goro in še dober skupek drugih turističnih kotov, a hkrati z žalostjo, pesimizmom ali kdo ve kako ugotavljajo, da nimajo tistih drugih nič manj potrebnih stvari — turističnih objektov, pri katerih se vse konča.

»Nekoč smo imeli lep hotel in močno restavracijo, danes imamo samo kolodvorsko restavracijo, ali bolje — skoraj nič.

Seveda bi hotel zdaj bolj potrebovali kot kdajkoli doslej, toda kaj, ko čaka v »črni« mapi našo občino še toliko komunalnih problemov,« pravijo Sevničani.

Vendar so storjeni prvi koraki za poživitev turizma. Najbrž že na pomlad bodo zapeli krampi na gradbišču novega kopališča blizu postaje, na prostoru, kjer naj bi v letih zrasel športni park z igrišči za odbojko, tenis in nogomet.

Načrte za bazen, ki se bo ognil pravokotni standardni obliki teh objektov in tako imel nekaj prednosti, je izdelal ing. Maček. Dolg bo 33 metrov.

Na Zajčji gori, pol ure od postaje oddaljeni idealni izletniški točki, pa nameravajo sevniški delovni kolektivi zgraditi planinski dom.

TRI POSKOČNE

Bilo je pred nekaj tedni. Skozi Sevnico je smuknila moderna limuzina. Oblaki prahu so švignili v zrak. Stari Jernač je napravil figo in zagodrnjal: »Le praši, dolgo tak ne bošl« Potem se je obrnil k meni: »Pravijo, da bodo drugo leto tudi to našo cesto asfaltirali.«

V osemstanovanjsko hišo občine in mizarske produktivne zadruge se sele srečne družine. Spet manj brezdomcev! Tone hiti na Zajčjo goro. Posluh in pogled, televizijski prenos! Sevnica je dobila prvi TV sprejemnik.

—jak

Zagorska kronika

Ob 20-letnici tovariša Tita na čelu Komunistične partije Jugoslavije so poslali člani dramske sekcije DPD »Svobode« v Zagorju predsedniku FLRJ in generalnemu sekretarju ZKJ, tovarišu Josipu Brozu-Titu, pozdravno čestitko.

Televizija tudi na Zasavski gori. — Doslej sta bila televizijska sprejemnika na zasavskih planinskih postojankah le na Kumu in Mrzlici. Pred dnevi so pa tudi zagorski ljubitelji planin doživeli presenečenje. Odslej bodo lahko gledali televizijske oddaje tudi na Zasavski gori.

Gasilci v Kolovratu so pred dnevi v surovem stanju dogradili gasilski dom v svojem kraju. Pri gradnji so jim pomagali ObLO Zagorje, OLO Trbovlje in občinska gasilska zveza v Zagorju. Vsak član gasilcev je opravil pri tej gradnji najmanj 60 udarnih ur, nekateri pa so jih napravili tudi po sto in še več. Najbolj so se izkazali Rudolf in Andrej Zupančič, France Strmljan, Ivan Zorko in komaj 13-letni Janko Pavšek, ki je pomagal vedno, če je le našel uro prostega časa. — Če bodo graditelji tudi vnaprej tako marljivi, bodo v avgustu 1958 ob občinskem prazniku zagorske občine lahko že svoj gasilski dom izročili svojemu namenu. V domu bodo našle prostor tudi vse množične organizacije, prosvetarji pa bodo imeli na razpolago dvorano.

(ma)

Arhitektura in turizem

ODMEVI S SEJE TURISTIČNEGA DRUŠTVA V BREŽICAH

Na predzadnji seji turističnega društva so člani razpravljali v pristojnosti okrajnih in občinskih zastopnikov o zanimivih vprašanjih ureditve Brežic in okolice z namenom, da bi to področje postalo čimlepše in mikavnejše za domače in tuje turiste, katerim postaja notranjost naših pokrajin vse bolj privlačna, ker jim nudi tisto, kar je že marsikje uničila civilizacija — mir in sožitje z naravo, ki je za človeka in njegovo duševnost velikega pomena. Smotrno urejevanje turističnih krajev pa je obenem pomemben delež h krepitvi gospodarstva.

Prav zaradi tega je treba mesto in sleherni kraj urejevati z vso skrbjo in odgovornostjo — ne gre namreč samo za turizem in njegov gospodarski pomen, temveč za trajnejšo podobo mesta in pokrajine, ki naj bi se ujemala z gospodarstvom, kulturo in lepoto. Za dosego take harmonije pa je potrebno mnogo časa in prizadevanja vseh tistih, ki so za to odgovorni in zainteresirani.

Gospodarska zmogljivost Brežic še ni kos, da bi dosledno sledila želenemu razvoju, ki ga med drugim narekujejo številne potrebe po stanovanjih, in da bi bil razvoj v skladu z vsemi sodobnimi principi o oblikovanju človeškega okolja. Kljub temu pa je treba vztrajati, da ohranimo vse tisto, kar je v Brežicah lepega, in da gradimo — kolikor pač gradimo — primerno našemu človeku.

Danes že obstaja urbanistični načrt za razvoj naselja od mestnega parka do bolnišnice in obsega vključno zdravstveni center z vsemi potrebnimi objekti, ki sodijo v dobro organizirano zdravstveno službo. Škoda pa je dragocenega prostora v Hrastnici, kjer rastejo pretežno enodružinske hišice, za katere ni bilo v začetku utemeljenega urbanističnega koncepta, ki bi jih bolj organsko vključil v rast soseske, kjer naj ima vsakdo enakovreden življenjski prostor; tako pa je ta predel danes le zasilno rešen s togim parceliranjem zemljišča. Morda so drugod slabši primeri, ki nas pa opominjajo, da je planiranje naselij zelo zahtevno delo, ki mora biti vsestransko utemeljeno — prvenstveno še ekonomsko. In ne smemo se čuditi, da pri nas in še bolj drugod po svetu posvečajo urbanizmu v pravem pomenu besede čedalje več pozornosti. S pomočjo obširnih analiz, kjer sodelujejo ekonomisti, sociologi, statistiki in arhitekti — urbanisti, skušajo priti do takih rezultatov, ki najbolj ustrezajo vsestranskim človekovim potrebam in ekonomiki, ki je izhodišče vsemu. Reševanje urbanističnih vprašanj od danes do jutri (tako se v praksi mnogokje dela!) pa je nujno zvezano s težavami, ki jih je pozneje težko odstraniti, ker to mnogo stane. Zanimivo je to, da imajo mesta, ki so se načrtno razvijala, tudi danes največjo kulturno-umetniško vrednost (Dubrovnik je začel z načrtno gradnjo že v 13. stoletju). Ker je mesto ali naselje živ organizem, moramo že v naprej poskrbeti, da bodo njegovi organi na pravem kraju! Šola, bolnišnica, servisi — vse to in še drugo je treba že vnaprej pravilno razporediti, da najbolj ustreza svojemu namenu.

Urbanistična komisija v Brežicah, čeprav je to še mlad organ, kaže precej razumevanja za razna vprašanja ureditve Brežic in okoliških krajev. Treba mu je samo še več pomoči.

Posebno skrb moramo posvetiti starim Brežicam; mesto je treba pazljivo restavrirati in ga ne prepustiti stihiji in prakticizmu. Arhitekturne vrednote bi vsekakor morale ostati in se organsko spojiti z novim, da bi tako ostala začrtana razvojna pot zgodovinsko pomembnega mesta. Marsikdo pa ima vsaj za sedaj občutek, da restavriranje v Brežicah pelje drugam.

Problem ohranitve kulturnih spomenikov v širšem smislu ni samo pri nas, temveč tudi drugod po svetu, kar dokazuje letošnji mednarodni kongres v Milanu, ki ga je organiziral »Centro studi Triennale« z glavno temo: »Attualità urbanistica del monumento e dell' ambiento antico«. — Pri nas gledamo dostikrat preozko na to vprašanje — mislimo samo na ohranitev monumentalnih zgradb ali celo spomenikov. Hiša ali drugačen zgodovinski spomenik pa zgubi vrednost, ako mu uničimo ambient — okolje, v katerega je bil prvotno postavljen. Stvaritve, ki so nastajale stoletja pred nami, so bile oblikovane v drugačnem družbenem okolju in z drugimi zahtevami. Prav zaradi tega so stara mesta in kraji vsakomur zanimivi, ker nam plastično posredujejo del zgodovine. Zato ne smemo uničevati starih fasad, če želimo ohraniti zgodovinsko mesto, ker sicer ne bomo imeli starih ni niti sodobnih. Sodobno pa je le tedaj, če gradimo od temeljev do strehe sodobno!

Ali naj se potem iz starega dela izselimo in ga konserviramo za turiste? Ne, hiše naj bi se prilagodile današnjemu življenju, značilnost pa naj ostane! Hiše, ki v nobenem pogledu več ne ustrezajo, se bodo morale umakniti novim, ali zelenju, kjer ni pomembnega prostora za novo gradnjo. Take rešitve vidimo tudi v Celju, ki velja za zelo lepo urejeno mesto.

Morda je bilo treba več preudarka pri restavriranju hiše pri gradu, v kateri je podjetje »Vino«. Vsaj za sedaj hiša ubija harmonijo tega dela mesta — grad in žičnice. Prav tako nima več ustreznega okolja bivši Adamus, čeprav je hiša lepo urejena. Do uničenja starega pročelja je prišlo zaradi pomanjkanja denarja. Sicer so želeli, da se na dozidanem nadstropju vsaj nakaže značilnost spodnje fasade, kar bi bilo potrebno — sredstva pa tega niso dopustila, in tako je prišlo do škode, ki bi je ne smeli nikjer več ponoviti, če nam je do ohranitve podobe mesta.

Vsakdo, ki ceni lepoto in svojstvenost naravnega materiala, ne more mirno mimo nekaterih hišnih portalov v Brežicah, ki so v neestetskem stanju. Nekateri kamniti portali so namreč ometani ali prepleskani z oljnatimi barvami. Avtorji takšnih umetničenj naj mi samo dovolijo vprašanje: kaj je odpornejše in trajnešje, barva ali kamen? Vsekakor je kamen trpežnejši in za portal upravičen material, zato je barvanje odveč in v tem primeru neestetsko! Res je, da so tudi stari narodi včasih barvali zelo porozen kamen, da bi ga zaščitili, tega problema pa v Brežicah ni. Pravilno pa je rešil vprašanje portala tovariš Gorišek pri DID.

Kdo ne bi imel občutka zapuščenosti, ko bi šel od gimnazije proti stadionu in bi ga ob levi strani ceste spremljal pust pločnik brez sedanjih lepotnih vrtičkov? Slišal sem namreč predlog, naj bi vrtičke odstranili in napravili pločnik. Mar ni prijetneje hoditi poleti v senci kostanjev, kjer je dovolj široka pot in ki se bo po potrebi še razširila, kot pa hoditi po razgretem pločniku ob hišah z nizkimi okni, da lahko vsakemu pogledaš v lonec! Dokler še obstajajo nekatere male hiše ob omenjeni cesti, ki se bodo sčasoma najbrž umaknile večjim, tako dolgo tudi ne bo posebne potrebe po pločniku in denar za pločnik bi bilo za sedaj bolj upravičeno vložiti v fond za gradnjo stanovanj ali za restavriranje hiš. Lepotni vrtički pa naj bi se lepše in enotneje uredili — visoki plotovi pa naj se umaknejo boljši rešitvi.

Nekaj nakazanih misli o vsestranski ureditvi Brežic in ohranitvi kulturnih vrednot naj služi samo kot spodbuda za širšo diskusijo o resnem vprašanju ohranitve zgodovinskega mesta in njegovem nadaljnjem razvoju. S tem pa je tesno povezan tudi gospodarski pomen turizma.

K. Filipčič

Čudovit baročni portal v arkadah brežiškega gradu, obložen s sodi, drvmi in smetmi, je res prava »atrakcija« za tujce. Na starinah in arhitektonskih lepotah bogato mesto bi bilo ponosno nanj. Muzej, gledališče, društva, kavarna in uradi bi imeli dostojno in ugodno mesto v gradu, ki bo močno privlačil oči turistov s slovenske magistrale Ljubljana-Zagreb.

Na »Adamusu« zmanjšana okna in spraskana stara fasada ni več v skladu z okoljem.

Lepa renesančna lekarna bo verjetno lahko našla svojega »arhitekta«, ki jo bo moderniziral, kot je moderniziral »Adadamus« in še kaj v Brežicah.

V novi trgovini v Hrastniku, ki jo vodi trg. podjetje »Postrežba.« Potrošniki pravijo, da dobe vse, kar jim srce poželi.

Z Dola pri Hrastniku

Dobili bomo restavracijo. — Pozdravljamo pobudo gostinskega podjetja iz Hrastnika, ki namerava z Novim letom odpreti restavracijo v bivši posojilnici na Dolu. V ta namen obnavljajo prostore, ki bodo, kakor kaže, praktično in lepo urejeni. Res je potreben tak lokal na Dolu, kjer se bo človek lahko vsak čas založil tudi s toplim prigrizkom, ker razvoj novega rudniškega obrata na Dolu privablja vedno več radovednih okoličanov, ki si z zanimanjem ogledujejo nove rudniške naprave.

V zvezi z renoviranjem teh lokalov si pa potrošniki žele, da bi se ti prostori ne širili v škodo poslovnega lokala mesnice na Dolu, ki je že tako majhen, da bo treba misliti na njegovo razširitev, ker je treba vzeti v poštev vse večji dotok strank iz Hrastnika. Zanimivo bi bilo tudi vedeti, zakaj se potrošniki tako prestavljajo iz Hrastnika na Dol.

Dasiravno je obrat take restavracije na Dolu potreben, bi pa vseeno bilo potrebno to vprašanje poprej obravnavati na kakšnem množičnem sestanku v kraju, ker mislimo, da ni pravilno, da se na račun takih obratov krčijo stanovanjski fondi, ki so že tako okrnjeni, ker bi se za restavracijo lahko našli drugi primerni prostori v centru vasi.

Potrošniki

Poroke in smrti v občini Zagorje

V oktobru so se poročili v občini Zagorje sledeči pari: študent Marijan Ule in farmacevtska pomočnica Mirislava Vrtovšek; trg. pomočnik Viktor Zupan in krojačica Helena Borišek; rudar Stanislav Brinovec in gosp. pomočnica Frančiška Mars; rudar Jakob Magaš in gospodinja Marija Pečuh; rudar Albert Suban in gosp. pomočnica Stanislava Gorišek; električar Valentin Razboršek in gosp. pomočnica Katarina Jandjel.

Umrli so v oktobru: Franc Ocepek, rud. upokojenec, iz Colniš št. 7; Marija Urankar, roj. Kovič, gospodinja, iz Kisovca št. 55 a; Ivan Jerman, rud. upokojenec, iz Kisovca št. 77; Jože Povšič, rud. upokojenec, iz Trbovelj - Ribnika št. 23; Marija Omahne, roj. Maček, gospodinja, iz Kisovca št. 47; Janez Firm, rud. upokojenec, iz Zagorja, Okrogarjeva kolonija št. 5; Hedvika Žibert, roj. Dolgan, gospodinja, iz Dolenje vasi št. 3; Sonja Skaper, otrok, iz Zagorja-Sel št. 72.

V novembru so se poročili sledeči pari: kovač Ferdinand Potokar in rud. delavka Gizela Urbanija; rudar Alojz Šlager in rud. delavka Anica Lazar; električar Mihael Livk in natakarica Joža Vidic; delavec Boris Sauberger in uslužbenka Silva Plahutnik; tesar Alojz Poglajen in progovna delavka Marjeta Kotar; rudar Viktor Biruša in delavka Erika Lebeničnik; ključavničar Anton Gorišek in delavka Marta Krajnik; varilec Anton Šinkovec in gosp. pomočnica Jožefa Žibert; rudar Ibrahim Pilič in rud. delavka Marija Kolenc.

Umrli so v novembru: Helena Guna, roj. Kopitar, iz Zagorja, Prešernova št. 11; Ivan Drčar, roj. Pergar, gospodinja, iz Zagorja - Lok št. 39; Lovrenc Mohar, posestnik, iz Šemnika št. 26; Marija Ocepek, roj. Križnik, gospodinja, iz Colniš št. 7; Roza Kastelic, gospodinja, iz Zagorja-Gasilska št. 6.

ŠPORT

Nogomet

Proletarec (Zagorje) : Bratstvo (Rogatec) 3:0 p. f.

V nedeljo bi morali v Zagorju odigrati zaostalo prvenstveno nogometno tekmo celjsko-zasavske nogometne lige. Gostje iz Rogatca pa v Zagorje niso prispeli, zato je tekmo pripisati v korist Proletarca« s 3:0 p. f.

Zasavska namiznoteniška liga

Kemičar (Hrastnik) : Rudar (Trbovlje) 3 : 5

Ekipa »Rudarja« je v nedeljo poskrbela za prijetno presenečenje, saj je v tekmovanju za prvenstvo Zasavja premagala v Hrastniku favorita in kandidata za prvo mesto — tehnično zelo dobro ekipo »Kemičarja«.

Borbe so bile zelo zanimive in napete, saj se je nekaj setov končalo šele v »razliki«. Domačini so se dobro upirali razpoloženim Rudarjevcem, toda ko je njihov igalec št. 1 — Ojsteršek izgubil proti Čamru (R) je njihova zmaga tako rekoč že splavala po vodi. Rudarjevcem se menda pozna, da so malo resnejši na treningih, v bodoče pa bo treba skrbeti posebno za razvoj mlajših — pionirjev in mladincev, kot je to primer pri »Kemičarju«, saj so njegovi mladinci in pionirji že v republiškem merilu dosegli zelo lepe uspehe in so tudi v nedeljo gladko odpravili ustrezni ekipi »Rudarja«.

Mladinci: Kemičar : Rudar 5 : 1
Pionirji: Kemičar : Rudar 5 : 0

Šport na Raki

Tudi letošnje šolske leto smo nadaljevali s treningom odbojke. Mrežo in žogo nam je oskrbela mladinska organizacija z Rake, ki ima razumevanje za nas. Trenira predvsem šolska mladina.

Ker bo, kakor upamo, kmalu sneg in bo premrzlo za odbojko na prostem, dvorane pa nimamo, smo sklenili, da bomo v zimskem času smučali. Tudi šola skrbi za mladino, saj je kupila 10 parov smuči, ker pač nima vsakdo možnosti, da bi si jih priskrbel. Ostali pa sanke! Kako bo šlo po snegu, bomo še povedali, ko bo sneg tu.

-r-

Šahovski kotiček

Ceprav velja nadarjeni Paulsen za favorita mednarodnega turnirja v New Yorku 1857. leta, udeleženci in gledalci kmalu spoznajo, da ne bo kos genialnemu Morphyju. Le-ta s prav fenomenalno lahkoto zbira točke ter končno odnese prvo nagrado. Nemški mojster se je moral zadovoljiti z drugim mestom.

Razkosajmo zmagovalčev najkrajši spopad!

FRANCOSKA OBRAMBA

Beli: MORPHY Crni: MEEK

1. e4, e6 (Likvidacija hitrih neposrednih napadov na ranljivo točko f7 ter poskus miniranja sovražnega centra s potezama d7 — d5 in c7 — c5 tvorita jedro Francoske obrambe). — 2. d4, c5 (Netočnost, zaradi katere beli brez boja zasede središče in doseže občutno terensko premoč. Vodilni ideji otvoritve ustreza 2. ...d5). — 3. d5, e5 (Troši dragocen čas; bolj obetajoče 3. ...Sf6). — 4. f4! (Morphy noče zapreti igre). — 4. ...d6 — 5. Sf3, Lg4 (Odpornejše je 5. ...f6). — 6. f:e5! L:f3? (Ta zamenjava, ki predstavlja novo izgubo tempa, pospeši katastrofo. Sicer pa črni tako nima več dobrih potez). — 7. D:f3, d:e5, — 8. Lb5+, Sd7. — 9. Sc3, Sf6. — 10. Lg5, Le7. — 11. d6!! (Povsem zvežanega nasprotnika preseneti beli s fino žrtvijo kmeta, ki odpre dolinijo in deblokira skakaču polje d5). — 11. ...L:d6 (Ali 11 ...L:f8, 12. Sd 5!). — 12. 0-0-0! Ker pade figura v vsakem primeru, Meek takoj podpiše kapitulacijo).

Opombe: Ivo Hribovšek

RADIO v tem tednu

Poročila poslušajte vsak dan ob 5.05, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00 in 19.30 v radijskem dnevniku ter ob 22.00. Oddajo »Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo« ob delavnikih ob 14.35 ob nedeljah pa od 14.00 do 16.00 »Kmetijske nasvete in kmetijsko univerzo« vsak delavnik ob 12.30, »Naš jedilnik« vsak delavnik ob 6.40. Oddajo »Dobro jutro, dragi poslušalci« (pester glasbeni spored) pa vsak delavnik od 5.00 do 7.00.

NEDELJA, 15 decembra

7.35 Straussovi valčki 8.00 Športna reportaža. 8.45 Mladinska radijska igra (Medved Pu reši pujska — b) Ekspedicija na severni pol. 9.15 Kar radi poslušate. 10.00 Še pomnite, tovariši . Ivan Bartoncelj-Martel: V decembru je bilo, 10.30 Pokaži, kaj znaš. — Javna oddaja. 12.10 Prelistajmo naš zabavni album. 13.30 Za našo vas, 16.00 Milan Marčun: Teden dni v Varšavi 18.15 Veseli intermezzo. 18.30 Slovenska pesem od romantike do danes. 20.00 Malo od tu in malo od tam (zabaven glasbeni spored).

PONEDELJEK, 16. decembra

8.05 Jutranji divertimento. 9.20 Poje zbor Normana Luboffa. 11.00 Mala melodija. 11.05 Radijska šola za srednjo stopnjo — Med trboveljskimi rudarji. 12.40 »V ritmu po tipkah« (hammond orgle in klavir), 13.45 Umetne in narodne pesmi poje obrtniško kulturno umetniško društvo »Enakost« iz Kranja pod vodstvom Viktorja Fabianija. 15.40 Listi iz domeč književnosti — Ivo Andrič: Aska in volk. 17.10 Popevka tega tedna. 17.35 Izbirali smo za vas. 18.00 Mladinska oddaja 18.45 Radijska univerza — Dr. Dušan Reja: Priprava na starost in življenje v starosti.

TOREK, 17. decembra

9.00 Zabavni mozaik. 10.10 To in ono za vas. 11.00 Mali orkestralni koncert, 11.30 Za dom in žene. 12.00 V domači melodiki in poskočnem ritmu. 13.15 Orgle v ritmu. 14.20 Za otroke — Zvonka Bajšič: Dedek — pometač. 17.10 Francoske popevke 18.00 Športni tednik. 18.50 Domače aktualnosti. 20.00 Poje zbor Slovenske filharmonije pod vodstvom Rada Simonitija.

SREDA, 18. decembra

8.05 Pisana paleta, 9.00 Profesor dr. Mirko Rupel: Jezikovni pogovori (ponovitev), 9.15 Trideset minut za ljubitelje narodnih in domačih napevov. 11.00 »Ob Sredozemskem morju«. 13.15 Pesmi in plesi narodov Jugoslavije. 14.05 Radijska šola za srednjo stopnjo (ponovitev) — Med trboveljskimi rudarji 16.00 Koncert po željah. 17.10 Sestanek ob petih. 18.00 Kulturni pregled. 18.30 »Glasba narodov sveta«. 18.50 Razgovor o mednarodnih vprašanjih.

ČETRTEK, 19. decembra

8.05 Naši amaterski zbori pojo slovenske narodne in umetne pesmi. 10.10 Novi obraz — znane popevke. 11.30 Cicibanom — dober dan! — Gustav Strniša: Ledene rože. 12.40 Spet smo skupaj . (igra ansambel Vitek pojeta Breda in Vera), 13.15 »Otok sanj« (havajske melodije). 14.20 Zanimivosti iz znanosti in tehnike. 15.40 Humoreska tega tedna — Arkadij Averčenko: Ena o lovu na slone in še kaj. 18.45 Četrtkova reportaža. 19.50 Tedenski zunanjepolitični pregled. 20.05 Javni četrtkov večer domačih pesmi in napevov.

PETEK, 20. decembra

8.05 Jutranji divertimento. 9.20 »Praznik cvetočil češenj« (stare japonske pesmi v novih priredbah). 11.00 Pesmi in plesi narodov evropskega severa. 11.30 Za dom in žene. 12.40 Slovenske narodne pojeta Rezika Koritnik in Tone Kozlevčar, s harmoniko ju spremlja Avgust Stanko. 14.05 Radijska šola za nižjo stopnjo — Lojze Jakopič: Nezaneslijivi kurir. 17.10 Odprite sprejemnik!. 18.00 Iz naših kolektivov. 18.50 Družinski pogovori.

SOBOTA, 21. decembra

8.05 Lepe melodije — znani napevi. 8.35 Pihalna godba JLA pod vodstvom Jožeta Bruna igra partizanske pesmi in koračnice. 9.35 Vesele popevke — vedri ritm.. 11.00 Pionirski tednik. 11.15 Domače popevke izvajajo mariborski ansambli. 12.40 Note korakajo. 14.20 Zanimivosti iz znanosti in tehnike 15.40 S knjižnega trga. 16.00 Glasbene uganke. 17.30 »V planinski koči« (vesele in poskočne viže), 18.15 »Pred dnevom JLA«. 18.45 Profesor dr. Mirko Rupel: Jezikovni pogovori. 20.00 Veseli večer. 21.00 Zapojmo, zaigrajmo in zaplešimo.

REŠITEV MAGIČNEGA KVADRATA IZ 49. ŠTEVILKE

Pravilna rešitev magičnega kvadrata, ki smo ga priobčili v predzadnji številki »Zasavskega tednika«, se glasi (vodoravno in navpično): GOBA, OREL, BEDA, ALAH.

Žreb je prisodil prvo nagrado za rešitev magičnega kvadrata Marjeti GORJUP, učenki 1. c razreda nižje gimnazije, pošta Hrastnik; drugo nagrado pa dobi Karli PERDIH, učenec 7. razreda osnovne šole, pošta Loka pri Zid. mostu. Obema bomo poslali knjižno darilo po pošti.

Vsem ostalim številnim rešiteljem nagradne uganke, ki jim žreb žal ni bil naklonjen, za poslano pošto in pozdrave prisrčna hvala.

Uredništvo.

NOV NAGRADNI MAGIČNI KVADRAT ZA PIONIRJE

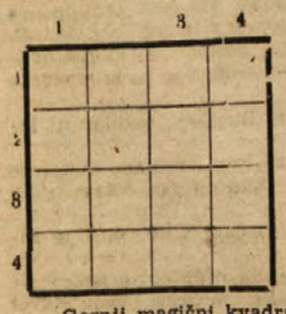

Besede (vodoravno in navpično): 1. del pohištva, 2. baraka, uta, 3. mamilo, 4. drobna, suha živalica.

Črke: AA, I, JJ, KK, LL, OOO, PPPP.

Gornji magični kvadrat nam je poslala pionirka Milka Samec, učenka 5. razreda osnovne šole, Jagnjenica, pošta Radeče. Poskusite ga rešiti!

Rešitev nam prinesite ali pa pošljite po pošti do nedelje, 22. decembra opoldne. Tudi za ta magični kvadrat bomo podelili 2 mladinski knjigi po odločitvi žreba.

Ko nam boste odgovorili, ne pozabite navesti poleg svojega imena in priimka tudi razred šole, ki jo obiskujete, nadalje pošto in kraj, kjer ste doma.

Vsem našim mladim bralcem lepe pozdrave!

Uredništvo

KINEMATOGRAFI

KINO »DELAVSKI DOM« v Trbovljah: 14. — 16. decembra ital. film »ŠKODA, DA SI TAKŠNA«; 17. — 19. decembra mehiški film »PREPOVEDANI SAD« (Minu).

KINO »SVOBODA — Trbovlje II«: od 14. do 16. decembra jugosl. film »MALI ČLOVEK«.

KINO »PARTIZAN« ŠENVICA: 14. — 15. dec. amer. film »NE BODO MI VERJELI«; 21. — 22. dec. angl. barvni film »PARIZ, MESTO ZALJUBLJENIH«.

KINO BRESTANICA: 14. in 15. dec. amer. pust. barvni film »BEAU BRUMEL«; 18 in 19. dec. mehiški pust. film »TRIJE PUŠTOLOVCI«; — 21. in 22. dec. amer. kavb. film »GOLA OSTROGA«.

KINO »SVOBODA«, Videm-Krško: 14. in 15. dec. avstrijski barvni film »NOČ V BENETKAH«; 18. in 19. dec. amer. barvni film »HONDO«; 21. in 22. dec. fran. film »JULIETTA«.

Dežurni zdravniki

16. decembra 1957 Dr. Komorovsky Vladimir — Špajzer Ruža; 17 decembra 1957 Dr. Južnič Vladimira — Otten Marija; 18. decembra 1957 Dr. Novak Cveta — Jesih Mira; 19. decembra 1957 Dr. Komorovsky Vladimir — Potočnik Pepca; 20. decembra 1957 Dr. Južnič Vladimira — Medvešček Anica; 21. decembra 1957 Dr Komorovsky Vladimir — Potočnik Pepca; 22. decembra 1957 Dr. Komorovsky Vladimir — Potočnik Pepca.

Dežurni zdravnik se nahaja v Zdravstvenem domu Trbovlje, ulica 1. junija 4, telefon 83. ob delavnikih od 20. ure do 7. ure zjutraj, ob nedeljah in praznikih od 20. ure do naslednjega delovnega dne do 7 ure zjutraj.

ADM Trbovlje obvešča vse svoje člane in prijatelje, da bo redni letni občni zbor v nedeljo, 15. 12. 1957 v društvenih prostorih.

Vabi odbor.

Obvestili

Obveščamo občinstvo, da je odprl odvetnik Roman Müler v Trbovljah, na Trgu revolucije številka 28 (poleg rudarske restavracije) odvetniško pisarno. Uradne ure vsak dan od 8. do 12. ure in popoldne od 5. do 6. ure, razen ob sobotah popoldne.

RIBIŠKA DRUŽINA TRBOVLJE obvešča vse ribiče, da so uradne ure vsak torek in petek od 16. do 18. ure v domu Socialistične zveze, soba št. 15.

Družinski blagajničar:
Franc Vetrih

Davčni zaostanki

Ceprav smo že skoraj na pragu novega leta, je doslej izterjano komaj 64% davkov od dohodnine prebivalstva. Vzroka za to sta dva: prvi je v slabi disciplini davčnih zavezancev, drugi pa v tem, da so nekateri občinski ljudski odbori zadnje čase precej zanemarili vprašanje davkov. Posledica tega so veliki davčni zaostanki, in pa to, da štiri občine še vedno živijo na račun proračunskega kredita, ker niso realizirale lastnih dohodkov.

Menimo, da bi morale tudi organizacije Socialistične zveze posvetiti več pozornosti temu vprašanju, ker je jasno, da bi vsako odlaganje plačila davkov še povečalo težave. Sedaj smo namreč v času, ko davčni zavezanci najlaže poravnajo svoje davčne obveznosti, ker še ni dolgo, kar so iztržili svoje kmetijske pridelke. V zimskih mesecih bo razumljivo teže plačati davke, ker bodo davčni zavezanci imeli manj dohodkov, poleg tega pa bo zapadla v plačilo že prva akontacija za prihodnje leto. Vrh tega pa se bo nabralo še zamudnih obresti, in vse to zaradi grde navade, da plačamo davke šele takrat, ko nas obiščejo izterjevalci.

Izpred sodišča

NEDISCIPLINIRAN ŠOFER

Privatni avtoprevoznik P. Z. iz Brežic je tipičen primer nedisciplinirane šoferja. Pred sodnikom za prekrške se je že večkrat zagovarjal, v zadnjem primeru pa zaradi prevoza vnetljivih tekočin z vozilom, ki v ta namen ni tehnično urejeno. Svoj prekršek pa je obtoženec poskušal prikazati kot plod osebnega sovraštva organov LM proti njemu, zaradi česar je bil proti njemu uveden sodni postopek pred okrajnim sodiščem v Krškem. Zaradi varnosti prometa na javnih cestah, ki z naraščajočim številom motornih vozil postaja vedno bolj občutljivo vprašanje, bi se moral P. Š., kot vsi vozniki motornih vozil, zavedati, da je naloga uslužbencev LM, da skrbe za varnost in koristi državljanov in da nastopajo proti kršiteljem družbenih norm kot zaščitniki istih, ne glede na kakršne koli osebne ali druge okolnosti, kar bo nedvomno dokazal sodni postopek proti P. Š. pred sodiščem.

NEUPRAVIČENA POSEST OROŽJA

Pred sodnikom za prekrške so se zagovarjali zaradi neupravičene posesti orožja H. J. iz Mlinš ter K. V., P. M. in J. Z. iz Zabave nad Zagorjem. Prva dva obdolženca sta bila neupravičeno v posesti vojaških pištol, ki sta jih hranila skrajno nepreviden, in sicer tako, da sta se jih lahko polastila mladoletnika P. M. in J. Z. Neprevidnost prvoobdolženih bi lahko v tem primeru rodila nevarne posledice, če ne bi za to pravočasno zvedeli pristojni organi.

MALI OGLASI

V SLUŽBO sprejmemo dva poslovodja, vešča vseh trgovskih poslov, kakor tudi odkupa kmetijskih pridelkov. Nastop službe 1. II. 1958. Družinsko ali samsko stanovanje je preskrbljeno. Plača po tarifnem pravilniku. Ponudbe je takoj poslati na upravo Kmetijske zadruge Studenec pri Sevnici.

V ponedeljek, 16. dec. 1957, ob 17.30 uri, bo v gledališki dvorani Del. doma v Trbovljah predaval tov. Franc Pediček, prof. psihologije iz Ljubljane, »O značaju telesne vzgoje« za mladino in zaposleno osebje. Vljudno vabljeni!

Prodam omaro in posteljo po ugodni ceni. — Naslov v upravi lista.

36. — Sorodniki so vabili Bojana in njegovo mamo, naj se preselita k njim. Prosto so imeli namreč majhno hišico, kjer bi se dala urediti soba in kuhinja. Popravili so hišo in Bojan se je kmalu preselil tja z materjo. Bil je zadovoljen, ker je bil sedaj bliže gozda — bliže partizanom. Večkrat so prišli k njim Nemci, ki so bili na občajnem pohodu. Bojan je ob takih priložnostih vedno molčal Nemci so to opazili, zato so poslej prihajali bolj poredko. Bojan pa je bil tega zelo vesel.

37. — Bližnje hribe je že pobelil sneg; vsak dan je bil sneg bliže dolini. Otroci so se ga seveda veselili, pa tudi Bojan. Večkrat so uprizorili pravo vojno s kepami. Nekoč je Bojan videl, da pride tudi trgovčev sin. Domenil se je z nekaterimi tovariši, da mu bodo pomagali. Kmalu se je začelo. Bojan je meril zelo dobro in je zato skoro vselej zadel mladega trgovča. Tudi ostali niso dosti zaostajali. Tako je bila prva zmaga izbojevana. Trgovčev sin se je osramočen vrnil domov. Bilo ga je pošteno sram.

38. — Neke temne noči je potrkalo na okno. Oba sta se zbudila hkrati, mati pa je šepnila Bojanu, naj bo tiho. Še enkrat je potrkalo. Imelo ju je, da bi odprla. Pa se je le ojunačil Bojan. »Kar bo, pa bo,« si je dejal in vstal. Odprl je vrata in — glej! Pred njim je stal pravi, pravcati partizan, ki si ga je želel že toliko časa videti. Bojan sprva ni spravil niti besedice iz sebe. Vneto je ogledoval titovko na glavi. Potem pa je zagledal, da je partizan čisto krvav po obleki. Bojan ga je prijel sam za roko in ga peljal v kuhinjo.

FLORENTINA

XXIX. nad.

Ralf se je prijel za glavo, ko je pregledal spisek želja polkovnika Zorena. Nekaj časa je premišljeval, potem pa se je oprijel ideje, ki se mu je zdela sicer precej nevarna, vendar je menil, da bo lahko skoval načrt, s katerim bo odkril tiste najvažnejše načrte, katerih polkovnik Zoren ni hotel zaupati »kapetanu Jocksenu,« kljub hvaležnosti in prijateljstvu, ki ga je gojil do njega.

Naslednjega dne sta Prosper in major Ther sedela v kavarni v bruseljskem parku Bois de Kamber.

Majorjev obraz je bil rdeč, njegove oči so sijale, ker je bilo videti, da se bodo njegove želje izpolnile. Jocksen je obljubljal majorju neko vilo, radijsko postajo, avto in nekaj milijonov belgijskih frankov, vse za potrebe njihove organizacije. Vendar z enim samim pogojem.

— Kakšen je ta pogoj? je vprašal major Ther.

— Morate razumeti, gospod, da London ni posebno navdušen opremiti neko organizacijo z vsem potrebnim, dokler ne ve vse podrobnosti o organizaciji. Vojno ministrstvo hoče zvedeti, s kom ima opravka. Ministrstvo zahteva nekatere podatke...

— Vendar, gospod, prosim vas... Major pomenljivo dvigne roke. — Toda vi dobro poznate polkovnika Zorena, mene in mnoge najboljše prijatelje ter funkcionarje. Zaupanje za zaupanje.

— Ne, tako enostavno to ravno ni — reče Jocksen nekoliko hladno. — Osebno imam do vas popolno zaupanje. Vendar moje osebno zaupanje še ni dovolj za vojno ministrstvo.

— Dobro, pa kaj lahko storimo?

— London želi točne podatke o organizaciji Corps France-Belge. A to pomeni, da hoče vedeti zaloge razpoložljivega orožja, finančnih sredstev, nadalje število članov, organizacijsko ureditev, skratka, tamkaj želijo vse tiste podatke, ki ste jih že enkrat poslali v London, a ki so žal propadli spričo ujetništva Chervea in Neronda.

Potem Prosper pove svoj predlog: neki polkovnik, ki dela v angleški obveščevalni službi, je pripravljen priti iz nevtralne Španije v eno izmed podružnic Secreet servisa v Južno Francijo. To bi bil specialni poslanec angleškega vojnega ministrstva, ki bi se sešel s polkovnikom Zorenom in majorjem Therom. Njemu bi Belgijci lahko predali podatke in mu lahko osebno izročili svoje želje...

— Pa potem? — vpraša major Ther radovedno.

— Potem bo London odločil o vsemu temu, se pravi, odločil bo o vaših zahtevah. Ob tej priliki se bo tudi odločilo, ali se polkovnika Zorena lahko imenuje za vrhovnega šefa Pokreta odpora v Belgiji...

Prosperjeva izvajanja so bila zelo vabljiva... Nova zanka? Major Ther je zamišljeno molčal.

Tudi polkovnik Zoren je bil zadovoljen s tem načrtom. 24 ur kasneje je sporočil Prosperju svojo odločitev. Določi naj se datum in kraj sestanka s posebnim pooblaščencem. Sestanek naj bo v kratkem, ker so stvari važne.

Ob začetku februarja je bila zadeva zrela...

Sonderführer Ralf je osebno odpotoval v Biaritz, znano francosko kopališče blizu španske meje. Tu je moral pripraviti in organizirati tisto tajinstveno »podružnico« Secreet servisa. Spremljal ga je feldwebel Schwartz iz centrale Abwehra v Lillu. Ralf je izbral feldwebla Schvarza zato, ker je bil zelo podoben Angležu. Vendar ni zgolj to naključje odločilo o njegovi izbiri: Schwarz je pred vojno dolga leta delal na nekem velikem prekooceanskem parniku kot natakar in je obvladala perfektno angleščino, s pravim londonskim naglasom. Zaradi tega je bil feldwebel kot naročen, da odigra vlogo angleškega polkovnika.

Nadaljevanje sledi

Francija je v velikih težavah. Nenehoma se vrste stavke, kar prinaša francoskemu gospodarstvu občutno škodo. Delavci in uslužbenci stavkajo, ker cene nenehno rastejo. Nedavno so stavkali tudi uslužbenci za preskrbo. Takole so pustili delo.

Zlato je tu!

OGROMNE KOLIČINE ZLATA V SOLNEM RUDNIKU — NEMCI SO GA POKRADLI PO VSEH ZASUŽNJENIH DEŽELAH EVROPE IN CELO PRI SVOJIH ITALIJANSKIH ZAVEZNIKIH

Bilo je 7. aprila 1945. leta. Tretja ameriška armada generala Pattona ej začela prodirati v Vzhodno Nemčijo. Ta večer se je neka blindirana enota namestila v majhnem mestecu Merkersu, v Thüringenu. Nemške čete so zbežale, ravno tako civilne oblasti. V mestu ni bilo niti policije. Napeljave za plin, elektriko in telefon so bile pretrgane. Amerikanci so odredili policijsko uro. Odrejenih je bilo nekoliko jeepov, v katere so posedli nemško govoreči ameriški vojaki, da bi patruljirali po ulicah.

Naenkrat je neki vojak opazil silhueto neke ženske, ki je zletela po Hallstrasse. Jeep se je naglo ustavil, obrnil in zdrvel po ulici. Kmalu so jo vojaki dohiteli. Dva vojaka sta izskočila iz avtomobila in jo začela spraševati:

— Kam se vam mudi?«

— Grem po babico.

— Po babico? Čemu?

— Soseda bo rodila. Morda bom prišla pravočasno, če bom hitra.

— Vstopite v jeep. Povejte nam, kje stanuje babica. Nemka je privolila! Babica je bila doma. Tudi ona se je vsedla v vozilo in Amerikanci so ju peljali do bodoče mamice. Jeep se je ravno ustavil pred vrati, ko se iz stanovanja zasliši prvi jok novorojenčka. Nekoliko trenutkov zatem, se je babica vrnila iz stanovanja, ob njej pa je bila še neka druga ženska.

— Peljali vas bomo — je dejal eden izmed ameriških vojakov — da vas ne ujame kakšna druga naša patrulja.

Babica je privolila. Jeep je drsel po ulicah, ko je babica nekaj zamrmrala.

— Kaj ste rekli? — vpraša eden od vojakov.

— Dejala sem, da je tu.

— Kaj je tu?

— Zlato.

— Kakšno zlato?

— Skrito zlato, sicer pa to ni tisto, kar vi iščete.

Ameriški vojaki niso ničesar razumeli. Sklenili pa so, da bodo naslednji dan poročali o čudnem govorjenju nemške babice.

Res! Naslednje jutro so vojaki odvedli oficirja na kraj, ki ga je označila babica. To je bil neki rudnik soli. Po dolgem razgovoru z upravnikom rudnika in ljudmi, ki so bili tamkaj, so sklenili preiskati galerije.

Približno 85 metrov pod zemljo so odkrili steno, zidano z novo opeko. Razrušili so jo z dinamitom. Pod podrtimi zidovi so videli orjaška jeklena vrata, verjetno vrata kakšne velike blagajne. Bilo je potrebno mnogo več dinamita kot za steno. Slednjič so napravili v vrata le veliko luknjo. In Amerikanci so se znašli v pravi pravcati Ali-babini špilji, polni bajnega blaga.

Predvsem so našli gore nemškega denarja, milijone nemških mark. V sosednji galeriji so bile nagromadene stotere umetniške slike in drugi predmeti, ki so jih Nemci pokradli v raznih državah in celo pri svojih zaveznikih — Italijanih.

Toda ko so Amerikanci prišli v tretjo galerijo so onemeli od začudenja. Njihove oči so se pasle na milijonih, tu je bilo ogromno zlata. Zlata v palicah. Prav tako so videli fantastične vsote zlatega denarja v različnih evropskih valutah.

V neki drugi galeriji pa so našli v vrečah, zabojih in kovčkih dragocene zlate predmete, očividno ukradene po vseh državah Evrope.

Mimo tega so našli Amerikanci v tem rudniku arhive nemške Reichsbanke, med katerimi so bili tudi zapiski zlata, ki ga je Nemčija poslala v nevtralne države. Tako so kasneje lahko ugotovili točno, kam vse so Nemci prepeljali še ostale količine zlata. In začudenja še ni bilo kraj, kajti vojaki so našli še dragoceno gradivo nemškega denarnega zavoda.

Tale italijanski pomorski strokovnjak je napravil načrt za dviganje nedavno potopljene ladje »Andrea Doria«. Pravijo, da dviganje ne bi bilo preveč drago.

Od vsepovsod

NI HOTEL PLAČATI DAVKA

Narednik ameriške vojske Elwin Work je prejel honorar 15.000 dolarjev za memoarje, po katerih je neka ameriška filmska družba sklenila posneti film. Več kot polovico honorarja bi moral narednik Work plačati davkariji. On pa je odvrnil, da davka ne bo plačal. Zabarikadiral se je v svojem stanovanju in povedal, da bo vsakega davkarja, ki bi se drznil prodreti v njegovo stanovanje, na mestu ubil. Čisto po ameriško.

ORJAŠKA KAMERA

Na tehnološkem inštitutu v Liweermooru so napravili kamero, ki lahko napravi 4 milijone posnetkov v sekundi. Osnova te kamere je elektronska cev, ki vsebuje neko občutljivo katodo.

KAZNJENEC NA ČASTNI TRIBUNI

Neki dnevnik v mestu De Moin v ZDA je pred dnevi priredil natečaj za svoje bralce: le-ti bi namreč morali uganiti rezultate nekega nogometnega kola. Srečnežu bi razen 5000 dolarjev darovali še sedež na častni tribuni na eni izmed nogometnih tekem. No, srečnež je bil jetnik št. 24.633 iz državnega zapora.

KAKO DOSEČI TRDNO SPANJE?

Nedavno so češkoslovaški znanstveniki sporočili, da se električni tok lahko na poseben način spusti skozi možgane, da se tako podaljša in utrdi spanje. In če je spanje trdno in dolgo, to dobro služi zdravju. Ta poskus so napravili v neki praški kliniki in dobili zelo zanimive rezultate.

NAJVEČ RADIJSKIH POSTAJ

ima Berlin, ki je razdeljen na dvoje mest. Danes je v Berlinu kar 27 posebnih radijskih postaj. Berlin ima torej 3 kratkovalovne postaje, 12 postaj na srednjih valovih, dve na dolgih in deset na ultrakratkih valovih.

TUDI TO SE DOGAJA

V Ohami, državi Nebraska, so maskirani tatovi vdrli v stanovanje neke Kelog, bogate vdove po bankirju Kelogu, in ji odnesli diamantno ogrlico, vredno 5000 dolarjev. Bogata vdova je kupila ogrlico za svojega — psa...

Politični mozaik

TIHOTAPLJENJE OROŽJA

V Indoneziji se večkrat zgodi, da so vojne oblasti proti centralnim ustanovam neposlušne. S tega stališča je treba tudi presojati primer, ki se je dogodil pred nedavnim. Organi vojaškega sveta province Banteng so zaplenili neko ameriško ladjo, ki je tihotapila 400 zabojev municije »za Burmo«, kakor je bilo zapisano na zabojih. Indonezijski list »Pemuda«, ki je o tem pisal in napadel Američane, je namignil: ali je bila to sploh konfiskacija orožja ali pa je bilo že vnaprej dogovorjeno, da bi se vojaški svet lahko polastil orožja — s pomočjo zaplembe. Mogoče je, da je orožje šlo za subverzirane elemente na otočju Riau, ali...

Vsekakor je bilo naperjeno proti službeni Indoneziji...

KONTRADIKCIJE

Američani vohunijo Ruse z radarjem iz Turčije. To je vsebina informacije nekega ameriškega časnika, zaradi katere je Eisenhowerjev pomočnik za varnost Katler zahteval poostritev mer proti tisku. Zanimiva je njegova utemeljitev te zahteve: on je informacije o vohunjenju drugih dežel imenoval napad na — individualno ameriško svobodo...

ZARADI LJUBICE...

Neki Boris Moros, Rus, ki živi v Ameriki, a je, kakor pravijo, dvostranski vohun (za Moskvo in za Washington) je pred nedavnim objavil članek, v katerem pripoveduje, kako je sovjetski agent Sobl naročil fotografije in natančen opis lokacije bunkerja, v katerem so shranjene ameriške atomske bombe. On je te podatke odnesel na Dunaj, da bi jih v določenem času oddal na pristojno mesto. Iz vsega tega pa ni bilo nič: agent, kateremu naj bi izročil navedene podatke, ni prišel na določen sestanek, ker je ostal v Pragi eno noč predolgo pri svoji ljubici...

In tako so — po Morosu — rešene ameriške bombe grozeče nevarnosti zaradi neke ljubezenske noči. Ni pa znano, če bodo Američani to Cehinjo — odlikovali za njene »vojaške« zasluge...

Ni še tako dolgo tega, ko se je v Moskvi mudil egiptovski obrambni minister. Le-ta je z najvišjimi sovjetskimi državniki vodil vrsto važnih razgovorov.

Rešitev nagradne križanke

Toliko rešitev na našo nagradno križanko doslej zares še nismo prejeli! Videti je, da so vse doslej naši bralci takega razvedrila močno pogrešali. Med reševalci smo opazili staro in mlado, in kar je še bolj razveseljivo, malone vse rešitve so bile pravilne. In če ste morda radovedni, koliko rešitev smo prejeli, vam lahko utrežemo: nič manj kot 295. Zares lepo kajne?

Žreb pa je določil nagrade temle reševalcem:

1. nagrado v znesku 2000 din dobi tovarišica Fani Jevšek, Trbovlje, Kešetovo 2.

2. nagrado v znesku 1000 dobi Karel Laznik, Hrastnik 215.

3. nagrado v znesku 500 din dobi Drago Komljanc, Bučka 4 pri Krškem.

4. nagrado v znesku 500 din dobi Ana Bukovšek, Zagorje, Polje 1.

5. nagrado v znesku 500 din dobi vojak Mirko Kovač, v. p. 6540, Zemun.

Vsem izžrebanim reševalcem pošljemo nagrade po pošti, ostalim reševalcem pa prisrčna zahvala za poslane rešitve. Pozivamo jih, naj **rešijo križanko, ki bo še večja, kot je bila ta, ki jo bomo priobčili v novoletni številki. Razpisali bomo tudi več nagrad.** Uredništvo

REŠITEV KRIŽANKE

VODORAVNO: — 1. splav, 6. kvart, 11. slast, 16. tlenje, 18. elegija, 20. plačan, 21. repa, 22. kotel, 24. makaron, 26. la, 27. oči, 28. korak, -g, 30. Oton, 31. vol, 32. ja, 33. lanen, 34. kolo, 37. as, 38. mena, 39. sidol, 40. norica, 42. opal, 44. hranim, 46. volim, 47. ps, 49. slika, 52. ri, 53. at, 54. visim, 55. mati, 57. Ikar, 58. Ava, 60. imenik, 62. toraks, 64. ime, 65. Samo, 67. Krim, 68. Kočar, 69. to, 71. en, 72. tlaka, 74. DC, 75. zapet, 76. Korana, 78. telo, 80. Apolon, 82. Krpan, 83. Opel, 85. HZ, 87. ubit, 88. Kotač, 89. sr., 91. sir, 92. rolo, -j, 94. šolam, 95. sta, 96 tr, 97. Kolobar, 100. čopič, 101. Ivan, 102. rabuka, 104. akacija, 106. angina, 108. Anica, 109. obala, 110. notar.

AGATHA CHRISTIE

7 Hiša na sipini

KRIMINALNI ROMAN

Povejte vendar gospodična, da sem edinstven detektiv, nedosegljiv, najpomembnejši, ki je sploh kdaj živel!«

»To ni več potrebno,« sem dejal ledeno. »Ste ji že skoraj sami povedali.«

»Mais oui. Ljubše bi mi bilo ostati skromen. Človek naj ne hvali samega sebe.«

»Naj nimamo psa zato, da moramo potem sami lajati,« je dodal z dobrodušnim porogom.

»V ostalem, kdo je pes? Domnevam, da dr. Watson.«

»Moje ime je Hastings,« sem se predstavil.

»Bitka pri Hastingsu je bila leta 1066!« me je zmagoslavno pogledala. Ali more kdo trditi, da nimam odlične izobrazbe?... Ah, vse skupaj je prekrasno! Ali mislite, da me hoče res kdo spraviti s sveta? Čvekanje, kaj takega se dogaja le v knjigah. Gospod Poirot je kakor zdravnik, ki odkrije posebno bolezen in želi, da bi jo vsakdo imel.«

»Sacré tonnerre!« je zagrmel Poirot. »Bi hoteli biti sedaj enkrat resni? Ali najde vaš zeleni kljun od danes vse za smeh. Mislite, da bi bilo zabavno, gospodična, če bi ležali kot ljubek mali mrlič z majhno luknjo v glavi na hotelskem vrtu. Bi se potem še smejali?«

»Smeh duhov se sliši na spiritističnih sestankih,« je nadaljevala Nick. Dovolj šale, vaša skrb me res gane, mr. Poirot — kljub temu pa je zadeva zgolj slučaj.«

»Trmasti ste kot sam hudič!«

»Zato imam tudi tako ime. Že o mojem dedu pripoveduje ljudsko izročilo, da je svojo dušo Old Nick zapisal hudiču in vsakdo ga je klical stari Nick. Bil je veseli starec. Oboževala sem ga, mu bila vedno za petami, tako da se me je kmalu prijel vzdevek — obstajata stari in mladi Nick. V resnici se imenujem Maydala.«

»Nenavadno ime, gospodična.«

»Da, kaže, da ga je naša družina vzela v zakup, in je bila znotraj raznih generacij že cela kopica Maydal. Tukaj je prav tako eno Maydala. Pokazala je na sliko na steni.

»O!« se je pozanimal moj prijatelj ter kazal na portret, ki je visel nad kaminom. »Je to vaš ded, gospodična?«

Ste prav uganili. Odlična slika, kajne? Jim Lazarus, mi jo je že hotel odkupiti, vendar se nočem ločiti od starega Nicka, ki mi je tako pri srcu.«

Poirot je še nekaj trenutkov opazoval sliko in nato pripomnil: »Vrnimo se končno k naši zadevi, gospodična. Prosim vas, da ste resni. Živite v veliki nevarnosti. Danes je streljal nekdo na vas iz Mauserjeve pištole...«

»Iz Mauserjeve pištole?« Bila je prepadena.

»Da. Ali veste za koga, ki bi imel Mauserjevo pištolo?«

»Sama imam eno.« Zopet se je ljubko nasmejala. Podedovala sem jo po očetu, ki jo je prinesel s seboj iz vojske. Od takrat leži nekje doma. Čakajta, še predvčerajšnjim sem jo videla v nekem predalu.«

Pokazala je na antično komodo. Pohitela je, kakor da bi se bila naenkrat nečesa domislila k njej, in odprla predal.

»Ah!« V njenem glasu je bil poseben prizvok — strah, zaprepadenost. »Pištole ni... izginila je, mr. Poirot.«

8.

V trenutku je bilo konec zabavnega razgovora, kot da bi bili vsi nesporazumi naenkrat izginili. Nekak prepad mnogih let je ločil Poirota in mlado damo. Njegova slava in ime ji nista pomenila nič — ona je izhajala iz rodu, ki je poznal le velika imena neposredne sedanjosti. Zato je sprejela njegovo svarilo neresno, tjavdan. V njem je videla le komičnega, priletnega tujca, ki ga je narava obdarila z veseljaško melodramsko žilco.

Tako stališče je bilo za Poirota uganka. Prizadeta je bila njegova nečimernost. On, ki je živel v neomajnem prepričanju — česar tudi ni nikoli skrival — da ves svet pozna Hercula Poirota, je srečal tukaj človeka, pravzaprav otroka, ki ga ni poznal. Zelo zdravo za njega, sem si dejal, vendar v sedanjem položaju prav nič koristno.

Z odkritjem manjkajoče pištole, je prešla vsa stvar na novo, razvijajočo se stopnjo. Nick je vso zadevo prenehala gledati kot le zabavno zabijanje časa. In če je vse to še vedno lahkomiselno dojemala, je to izviralo le iz stare navade, da je tudi na dogajanje z lahkoto pozabila. Vsekakor pa je bilo opaziti v vsem njenem obnašanju spremembe.

Vrnila se je z namršenim čelom in sedla na naslonjalo stola. »To je čudovito,« je dejala.

Poirot je pridrobil k meni in vzkliknil: »Se še spomnite, Hastings, ko sem vam pripovedoval o neki zamisli. No, vil. je dovršena, ta moja mala zamisel. Lahko bi našli gospodično ustreljeno v hotelskem vrtu. Dolge ure bi ležala tam, ne da bi jo kdo našel, ker si to pot izbere le malo ljudi. In poleg nje bi ležala pištola, ki bi ji padla iz roke ter bi jo dobra gospa Ellen nedvomno spoznala za njeno. Potem bi bilo slišati razne namige o duševni neuravnovešenosti, skrbeh in nespanju...« Nick je v zadregi gladila oblazinjeni stol. »To je res. Na smrt sem žalostna. Vsak moj prijatelj mi zagotavlja, da sem živčna. Da, vsi pravijo...«

»... in njihova razsodba bi se glasila — samomor,« je zaključil Poirot, ne da bi se menili za njene opazke »Prstni odtisi gospodične in nič drugega spodobnega bi ne bilo najti na pištoli — voilà, vse bi bilo videti tako preprosto in prepričujoče!«

»Kako strašno zabavno!« je vzkliknila miss Buckley, vendar ni izzvenelo tako strašno zabavno.

Poirot je dojel besede tako brez misli, kot so bile izrečene. »N'est-ce pas? Razumeti morate gospodična, da ne more tako naprej. Štirje udari so bili zgrešeni, toda, peti bi bil lahko uspešen.«

»Tedaj pa le ven z mrtvaškim vozom na gumijastih kolesih,« je zamrmrala Nick.

»Toda midva sva tukaj, jaz in moj prijatelj, da preprečiva nesrečo!«

V srcu sem mu bil hvaležen za besedo »midva«. Običajno me je Poirot kaj rad prezrl.

»Da,« sem se vmešal. »Ne smete se vznemirjati, miss Buckley, midva vas bova varovala.«

»Neverjetno lepo od vas!« je pohvalila Nick. »Vse je kljub nevarnosti čudovito. Tako dražljivo, tako razburljivo!«

»Kljub vsemu je kazala še vedno brezskrben videz, vendar bi bil lahko prisegel, da sem na dnu višnjevomodrih oči opazil strah.

»Najprej se moramo posvetovati,« je dejal Poirot.

Sedel je in se nasmehnil najinemu varovancu. »Gospodična, ne morem vam prizanesti s starim vprašanjem: imate kakšne sovražnike?«

(Dalje prihodnjič)